

דער יוד

DER JUDE

צייטשריפט

פיר אלע יודישע אינטערעסען.

ערשיינט יעדע וואך.

פערלאג: חברת "אחיאסף".

אבאנאמענטס פרייז יאהרליך:
אסטרייך-אונגארן 12. — קראנען
האליאהריג 6. —
פירמעליאהריג 3. —
דייטשלאנד 10. — מארק.
ארץ ישראל 12. — פראנק.
אנדערע לענדער 15. —
אמעריקא. ענגלאנד 10. — ייילינג
פרייז פון מודעות (אנצייגען):
ר יעדער קליינע שורה פעמיט
20 העללער, 25 פענינג, 10 קאפ.

דער פרייז פיר רוססלאנד:
גאנץ יאהרליך 5. — רובל.
האלב יאהרליך 3. —
פיערטעל יאהרליך 1.50.
מען קען אויך אויסצאהלען אין
3 ראטען:
ביים אבאנירען 2 רובל
דען 1 מען אפריל 2
דע 1 מען אויגוסט 1
אוינצעלנע נומערן 15 קאפ.
30 העללער.
ענדערן די אדרעס קאסט 20 קאפ.

Krakau, 12 December 1901.

נומער 50

קראקוא, שבת תרס"ב.

אינהאלט.

- (א) וואס זאל טהון די יודישע קאלאניאלבאנק?
ד"ר נ. בוחאווסקי.
(ב) די סטודענטען-אסיפה.
ש. ראזענפעלד.
(ג) פאליטישע איבערויכט.
י. ל.
(ד) צווישען אונז גערעדט.
מ. היות.
(ה) די יודישע וועלט.
(ו) אלגעמיינע וועלט נייעס.
(ז) דאס שיפעלע. געדיכט.
אברהם רייזען.
(ח) ישראל'יק דער משוגע'נער. ערצהלונג.
מענדעלי מוכר-ספרים.
(ט) צו די בולדער.
(י) קליינע מענשעליך. פעלעטאן.
שלום-עליכם.

ה. תרס"ב - וואכענקאלענדער (לוח) - 1901			
די טעג פון חודש וואך		נרדוען-דעצעמבער	
ה	ו	ז	א
וונטאג	דינסטאג	מיטוואך	דאנערס.
פרייטאג	שבת	פרשת ויגש	
2	3	4	5
6	7	8	9
10	11	12	13
14	15	16	17
18	19	20	21
22	23	24	25
26	27	28	29
30	31		

קורצע פערצייכנונגען פון דער יודישער געשיכטע.

געבורטס-טאג פון באראן מאריטין הירש.
געשטארבען הר' מתייהו שטראשון אין ווילנא.
דער פלאזאף אב"ן רש"י רמב"ם רבי.
איבערגעזעצט געווארען די תורה אין גרויזש.
פערברענט עקדה"ש 80 אנומים אין מעקסיקא.
געהרג'ט ר' יוסף ב"ר שמואל הנגיד און פיעל יודען אין
גראנאדא אין שפאניען.
בעלאגערונג פון ירושלים דורך נבוכדנצר.
פערטריבען די יודען פון עסטרייך.
געשטארבען דער געלעהרטער רש"י פון אין ווילנא.

צו אבאנירען:

אין לאנדאן:

R. Mazin, Bookseller 100 Old Montague Str. London, E.

אין אסטרייך:

R. Kantorowitz, 4 Rutger Str. New-York

דער "יוד" איז אויך איינגעטראגען אין דער צייטונגספרייזליסטע דער ק. ק. עסטרייכישען פאסט אונטער: דער נומער:
1920 Naca htrag VII.

אין קראקא:

Administration "DER JUDE", Krakau, Gertrudy 16.

אין ווארשא:

Verlag "Achiasaf", Warschau, Postkiste Nr 25,
mündlich: Twarda 6, Thür 4.

Die Welt

Zentral-Organ der Zionisten, erscheint am Sitze und unter Aufsicht d. Actions-Comités zu Wien an jedem Freitag und bringt zu allererst authentische Nachrichten über die zionistische Bewegung u. die Colonialbank.

ABONNEMENTSPREIS für RUSSLAND:

Ganzjährig Rub. 7, 1/2-jährig Rub. 3,50, 1/4-jährig Rub. 1,75. Für Inserate: die 4-Mal gespaltene Petitzeile 10 kop.

Unsere Agentur für Russland hat der Verlag „Achiasaf“, Warschau.
Die Administration „Die Welt“ Wien IX
Türkenstr. 9.

С. И. РАПОПОРТЪ

С.-ПЕТЕРБУРГЪ, САДОВАЯ 33 (Телефонъ 2328)
(ОТДѢЛЕНИЕ КОНТОРЫ ГАЗЕТЫ «НОВОСТИ»)

Принимаетъ подписку на
большую ежедневную политическую ли-
тературную и экономическую газету

„НОВОСТИ“

вмѣстѣ съ журналомъ

„Петербургская жизнь“

(выходящимъ два раза въ недѣлю).

Подписная цѣна (второго изданія) для иног-
роднихъ (вмѣсто 11 рублей)

6 рублей на 12 мѣс., 3 р. 50 к. на 6
мѣс., 2 р. 20 к. на 3 мѣс.

Допускается разсрочка платежа для годовыхъ под-
писчиковъ при подпискѣ 2 руб.; къ 1-му Апрѣля
2 руб. и къ 1-му Юля 2 руб.

Цѣна I-го изданія 17 р. на 12 мѣс., 10 р.
на 6 мѣс., 5 р. 50 на 3 мѣс.

Подписку на «Новости» принимаетъ также по
вышеуказаннымъ цѣнамъ

Издательство „Ахiасафъ“
въ Варшавѣ.

!!! ВНИМАНІЮ ДАМЪ !!!

Контора модныхъ журналовъ и выкроекъ

Подписка, продажа и высылка отдѣльн. нумерами всевозможныхъ за-
граничныхъ модныхъ журналовъ. Каталоги по требованію.

Я. А. Пожарикъ Варшава, Долгая 37.

עס דרוקט זיך און עס וועט זיך ארויס א ניי בוך

צעהען מעשיות פאר יודישע קינדער

(אלטע און נייע)

פון

שלום-עליכם.

מיטן בילד און פאקסימילע פונם מחבר.

פרייז 1 רוב' (מיט פארטא).

אדרעסירען:

Въ Кіевѣ. Типографіи Розета.

ה ש ל ח

מכתב-עתי חדשי למדע, לספרות ולעניני החיים.

המזל: חברת „אחיאסף“. העורך: אשר גינצברג.

שנהצרכי עית

יצאה לאור החוברת העשירית

זוה תכן עניניה:

א) התלמוד (סקירה כללית ז).	תלמודי
ב) חקי יחזקאל ביחוסם אל תורת משה (פא).	ד"ר ש. קרויס
ג) רשימות אמן עברי. (חמשך).	ראובן בן מרדכי בריונין
ד) דרכי נאמנות בנביא חזקיהו.	פ. מינקאווסקי
ה) ערות ל הונות: מלואים למאמר „אמת ליעקב“.	דוד כהנא
ו) לעת ערב (שיר).	בן-ציון
ז) מן המערב (שיחות ספרותיות ז).	ד"ר ש. ב.
ח) ספרותנו (ה).	יוסף קלוזנר
ט) השקפה כללית (XVII).	עברי
י) ילקוט קטן (מ).	אחר העם
יא) ענינים שונים (החמירות ולמוד התורה, מ. רייזין. — היראה בעל דין.	

מחיר החתימה לשנה: ברוסיה 6 רוב', באוסטריה-הונגריה 16 קראנען,
באשכנז 18 מארק, בישראל ארצות 17 פראנק, בארץ-ישראל 16 פראנק.

לחצי שנה: חצי המחיר הנ"ל.

לחותמים על השלח ויהודי ביחד יוול המחיר בשני רוב', וישלמו
לשנה 10 רוב', לחצי שנה 5 רוב', לרבע 2,50 רוב'.

כתבת השלח:

Издательство „АХІАСАФЪ“ Варшава.

דער יוד

צייטשריפט

פיר אלע יודישע אינטערעסען.

ערשיינט יעדע וואך.

— פערלאג: חברת „אחיאסף“ —

אבאממענטס פרייז יאָהרליך:
אסטרייך-אונגארן — 12. קראָנען.
האלבאהריג — 6. „
פירמעליאזירט — 3. „
דייטשלאנד — 10. מאַרק.
ארץ ישראל — 12. פראַנק.
אנדערע לענדער — 15. „
אמעריקא, ענגלאנד — 10. שילינג.

פרייז פון מודעות (אנצייגען):
פיר יעדע קליינע שורה פעטשט
20 העלער, 25 פענינג, 10 קאס.
Erscheint Donnerstag

דער פרייז פֿיר רוססלאנד:
נאנץ-יאָהרליך — 5. רובל.
האלב-יאָהרליך — 3. רובל.
פירמעל-יאָהרליך 1.50 רובל.
סען קען אויך אויסצאהלען אין
8 ראטען:

ביים אבאנירען — 2 רובל
דען 1טען אפריל — 2 „
דען 1טען אויגוסט — 1 „

ענדערען די אדרעסע קאסט
20 קאס.

Krakau, 12 December 1901.

נומער 50.

קראָקאווא, טבת תרס"ב.

צער האָט זי נור אַריינגעשטעלט, אזוי ווי מע פֿלעגט אַמאָל זאָגען, אָבער אין דער אמתין טראַכט נאָר קיינער נישט וועגען די אנדערע לענדער, — און צום סוף איצט, אז די באַנק האָט שוין דאָס רעכט אָנהויבען עפֿים צו טהון, הויבט מען וויעדער אָן צו רעדען פֿון „אלע גלות-לענדער“ און מע שלאָגט פֿאַר, יאָ די באַנק זאָל זיך פֿערנעהמען מיט געוועהנליכע באַנק־אַפּעראַציעס און שטיצען אומעטום יודישע אַר־בייט“ (יוד, נומער 46, זייט 6). עס איז דאָכט זיך נישטאָ קיין ציוניסם, וואָס וואָלט נישט געוואָלט שטיצען יודישע אַרבייט אין די גלות-לענדער, אָבער חסידות־לילה מיט דעם געלד פֿון דער קאָלאָניאַל־באַנק, יוד־שע גלות-לענדער זענען גענוג־הרבים דאָ אזוי פֿיעל, און די דאָרטי־גע יודישע אַרבייט דאָרף נעבן אזוי פֿיעל שטיצע, דאָס נישט איין באַנק, נאָר צעהן אַזעלכע ביינק זענען צו וועגיגן.

ווען מע קוקט זיך צו געהנטער און טעפֿער צום יודישען לעבען פֿון דער לעצטער צייט, זעהט מען אַ מערקווירדיגע פֿאָכ־באַלאַנישע־ערשיינונג, אַ פֿאַלק, וואָס לעבט שטענדיג מיט אַלטע און זעהר אַלטע מסורות, אַ פֿאַלק וואָס געדענקט הונדערטער יאָהרען אַ גאָרשען מנהג, אָדער אַ אינפֿערשטענדיג ליכען פֿויט, פֿערנעסט ווי אַ קליין קינד אָדער ווי אַ גאָלטער מאַן וויכ־טיגע, לעבענדיג־מיט געקומען פֿון געכטען, און רייסט זיך נאָך אַ מאָל צום אייגענעם טעות, וואָס מ׳האָט ערשט געזען פֿון איהם געליטען. שטיצען יודישע אַרבייט אין אלע גלות-לענדער, — נישט איין מאָל האָבען מיר שוין די שענע פֿראַגע געהערט, דעם הייליגען פֿסוק האָט דאָך שטענדיג געדאַט אויף זיינע ליפֿען איינער פֿון אונזערע גרעסטע־באַראָן הירש ז״ל. דער פֿסוק שטעהט אויף אויף דער קאָסע פֿון יק״א... ווער פֿון אונז האָט נישט געזיכערט פֿאַר פֿרייד, אז ער האָט זיך דער־וואוסט פֿון די גאָליצישע 10 מיליאָנען, ווער פֿון אונז איז אויך איצט נישט דאָנקבאַר יק״א פֿאַר איהר אַרבייט אין די גלות לענדער? אָבער צי איז דערצו געשאַפֿען געוואָרען די קאָלאָניאַל־באַנק?

„פֿערנעהמען זיך מיט געוועהנליכע באַנק־אַפּעראַציעס?“ ד.ה. פֿאַסט יודיש, מאַכען געשעפטען, פֿערשטעמליך, נישט געשעפטען. איז דאָס דען דער צוועק פֿון דער יודישער קאָלאָניאַל־באַנק? איך בין ליידער קיין באַנקיר און אפֿילו אויך קיין סוחר נישט, אָבער דאָס ווייס איך, און דאָס מווען אלע מודה זיין, און אויך די קלונסטע סוחרים, דאָס די בעסטע געשעפטען קענען פֿלוצלינג מיט אַמאָל שלעכט ווערען, און וואָס וועט דעמאָלט

וואס זאל טהון די יודישע קאלאניאַל־באַנק?

זייט אייניגע וואָכען שווימט אַרום אויף דעם פֿלאַכען וואַסער פֿון דער יודישער פרעסע אַ נייע „פֿראַגע“ — וואָס זאָל איצט טהון די קאָלאָניאַל־באַנק? און נאָר אויף דעם אַלטען שטייגער האָט מען זיך אָנגע־הויבען שטאַרק פֿאַרפֿאַר צו זיין, פֿאַרפֿאַר פֿליהען פֿון אלע זייטען, פֿערשידענע פֿיבליציסטען ווייזען אַרום זייערע גרויסע חריפות און פֿאַרפֿאַר אין באַנקגעשעפטען. אויך אין פֿרוואַרש־געשעפטען אין פֿער־זאַמלונגען ווערען פֿאַר דער באַנק פֿאַרגעשלאָגען די פֿערשידענעסען עקקים און אונטערנעהמונגען, פֿונקט אזוי ווי פֿאַר אַ רייך פֿאַרפֿאַר פֿאַרפֿאַר, ווען ער נעהט אַראָב פֿון קעסט.

און ווען איך — א גרויסער ע־האַרץ אין באַנק־זאָכען — האָב מיר דאָך ערלויבט אויך אַ וואָרט איבער די „פֿראַגע“ אין „יוד“ צו פֿער־עפֿענטליכען, טהו איך עס נישט, ווייל איך האָב אַ נייעם, אַ בעסערען פֿלאַן, ניין. — איך מוז ליידער מודה זיין, דאָס שוין דער פֿאַקט אליין, אז מ׳האָט איבערהויפּט די „פֿראַגע“ אַרויפֿגעבראַכט אויף דעם טיש, שיינט מיר זעהר טרויריג; אָפֿען געזאָגט פֿערשטעה איך איבערהויפּט נישט די גאַנצע פֿראַגע, און ווער שמועסט די תשובות מיט די עצות...

אַלזאָ נאָך 4 קאָנרעסען, נאָך אזוי פֿיעל רעדען און שרייבען, מאַמרים און דרשות, גרויסע און קליינע אַסיפות פֿרעגט מען נאָך, וואָס האָט די קאָלאָניאַל־באַנק צו טהון און ווי זאָל זי איהר אַרבייט אָנהויבען?!

פֿאַר פֿשוטע יודען און פֿשוטע ציוניסטען איז ביז איצטער די גאַנצע זאָך געוועזען זעהר קלאָר און זעלבסטפֿערשטענדיך. איך בין טיעף איבערצייגט, דאָס ביז פֿאַר אייניגע חדשים האָט נאָר אנדערש קיינער נישט געמיינט, אז די יודישע קאָלאָניאַל־באַנק איז בעשאַפֿען געוואָרען נור פֿאַר אַרץ־ישראל און אז נור דאָרט וועט זי אַנווענדען איהר גאַנצע אַרבייט און טהעטיגקייט. יעדער פֿון אונז געדענקט נאָך דעם רעש, וואָס האָבען אָנגעמאַכט די פֿאַר ווערטער אין די תקנות פֿון דער באַנק ווע־גען „אנדערע לענדער“. און דער רעש איז דעמאָלט נישט געוועזען אַ געקנסטעלטער, אַלע ציוניסטען האָבען דעמאָלט זעהר ערנסט געגען דעם פֿאַרשטעמליט, ביז מ׳האָט פֿון אויבען בערוהינט, דאָס דער בחור־הוע־

8 פראצענט. און איך מוז זאגן, דאס איך בעטראכט עס אלס די גרעס-טע הפקדות, דאס מען הויבט ווידער אן דאס פאלק צו וועקען מיט "געוועהנליכע באנק אפעראציעס און שטיצע פון יודישער ארבייט אין די נלות לענדער", און דאס מע וויל איהם ווידער איינרעדן, אז דערווייל איז דאס דער גאנצער עיקר און וויכטיגסטע אויפגאבע פון דער קאלא-ניאלבאנק. אמת, צווישן די שורות גיט מען אנהערערן, דאס די "גע-וועהנליכע באנקאפעראציעס" מיט די גרויסע רוחים, וועלען זיין ווי א נעמין, כדי צו האפען נייע אקציאנערען. ווי באלד-זאגן די פיניס-ה לענדע און פסיכאלאגיש זעהר ערפאהרענע בעלי-עצות, — אז יודעליך וועלען דערשפירען, דאס די אקציעס פון דער קאלאניאלבאנק געבען א גרויסען דיווידענד, וועלען זיי זיך ווארפען פון אלע זייטען אויף די אקציעס און מע וועט זיי אין א קורצער צייט אלע קענען פערקויפען און ערשט דעמאלט וועט מען קענען טראכטען ערנסט ווענען ארץ-ישראל און דעם ציוניזם.

ניין, מיינע הערען, דאס גאנצע פשטיל איז פאלש און גע-פעהרליך פון אנהויב ביז צום סוף.

ערשטענס, איז, ווי איך האב שוין פריהער בעמערקט א גרויסע פראגע צי די "געוועהנליכע באנק אפעראציעס" וועלען איבערהויפט געבען ריוח; אלטע בינק און אלטע פירמען, וואס האבען גרויסע ערפאהרונג און גרויסע פערבינדונגען, האלטען זיך איצט קיים, אלץ ווער קען מיט א ריינעם געוויסען פערזיכערן, דאס גאר די אפערא-ציעס פון אונזער באנק וועלען זיין אזוי גליקליך. די גרויסע באנק-רען וועלען נישט אוועקווארפען זייערע געשעפטען, אום זיך צו לער-

זיין? צי שטעלען זיך די דאזיגע בעלי-עצות האטש אויף א מינוט פאר דאס גרויסע אומגליק — איך מיינ נישט גאר דאס מאטעריעלע, נאר דאס מאראלישע-און דעם גרויסען יאוש, וואס קען דעמאלט איינטרע-טען. דא האנדעלט זיך נישט ווענען דעם, וואס א פאר יודישע מיליא-נען וועלען פערלארען ווערען — אסך מער יודישע מיליאנען ליגען בערגאבען אין פערשידענע נלות-לענדער. די הויפטזאכע איז, אז דאס וועלען זיין ציוניסטישע מיליאנען, צונויפגעקליבענע ביי צעהנדליגע טויזענדער מענשען, וואס פערלאנגען גאר א אנדער מין דיווידענד פון דן אקציעס. וויפיל איבערמענשליכע ארבייט האט עס געקאסט, ביז מען האט א טהייל פון אונזער פאלק אויסגעלערנט פערשטעהן און פיהלען, דאס עס איז מעגליך א אנדער דיווידענד ווי פראצענטען, און דאס א פאלק, אויב עס וויל נור זיין א פאלק, דארף נישט קוקען אויף פראצענט און דארף אויך קענען דעם קרן מיט א פעהרליך פנים אוועק-געבען; וויפיל מיה האט דאס געקאסט, וויפיל פחות האט מען פער-לארען, וויפיל קליינע מלחמות האט יעדער פון אונז נעמוזט פיהרען, וויפיל פלפולים און זלזולים האט יעדער נעמוזט אויסהערען, ביז שליעסליך מ'האט דאך איינגעפלאנצט אין אסך יודישע הערצער דעם געדאנקען, דאס דא האנדעלט זיך נישט אום א חיי-שעה, אום א לאטע צו לעגען אויף דעם יודישען גלות, נאר אום גאנץ אנדערע זאכען, אום פונדאמענטאלע לעבענספראגען פון גאנצען פאלק, און דאס צו זאגן הייליגער זאך טאר מען נישט צוגעהן מיט די געוועהנליכע קרעמערשע חשבונות. און מיט שטאלץ קענען מיר זאגן, דאס עס איז אונז נישט וועניג געלונגען, אין אסך הערצער איז אונזער אידעע שוין טיף איי-געווארצעלט, און דארט לעבען גאנץ אנדערע האפנונגען, ווי 6 אדער

און אימליכער נאמען ווערט אויסגערעדט מיט איין אנדער נאן, למשל, איהר פרגעט א יודען:

- וואס מאכט עפס משה?
- משה? נעביך א נומער. ארימאן.
- משה? א קבצן אין ויבען פאלעס!
- משה? א דלפון שכלפנים!
- משה? איין עני וואיזן, שטארבט דריי מאל א טאג פון הונגער!
- משה? א מין דלות! א מין דלות!
- משה? א מקבלי, א מחזיר על הפתחים נאט ואל נים שטראף פון פאר די רייד, א פראסטער, שלעפער.

פאראן נאך א נאמען: "כתריאל", אדער "כתריאליק", דער דאזי-גער נאמען ווערט אויסגערעדט שוין גאר מיט איין אנדער מין נאן, למשל: "אוי בין איך קיין עין-דקע א כתריאליק"... כתריאליק הייסט דאס איז שוין נישט גלאט אזוי א קבצן, א שלי-מול; דאס איז שוין, פערשטעהט איהר מיד, אזא מין ארימאן, וואס פאלט נישט חס ושלום אראב ביי זיך מיט זיין ארימקייט; ארובה, ס'איז גאר א נדלות. אויף אונזער לשון הייסט דאס "איין ארימס און א פרייליכס".

אלע כתריאליקער יודען זענען לא-עליכס אט אזעלכע ארימע לייט, דאס הייסט פרייליכע קבצנים, זיי האבען נישט קיין מיט וואס א טאג איבערצוקומען; נאר פון דעסטוועגען איז מען פרייליך!

טאמער ווייסט איהר וואס איז מיט זיי די נדולה? גאר נישט, הילי-קבצן!...

צו די צרות זענען די כתריאליקער גרויסע בעלי המצאות, ווערטייל-זאגערס. פאר א גלייכווערטלי וועלען זיי אייך אוועקגעבען דעם טאטען מיט דער מאמע.

מע דרעצעהלט א המצאה פון א כתריאליקער וואס האט זיך אוועק-געלאזט צו רויטשילדען קיין פאריז:

פערלעטאן.

קליינע מענשעליך

מיט קליינע השגות.

בילדער

פון שלום-עליכם.

I.

די שטאדט כתריאליקע

(אויפן ארט פון אהקדמה).

פאראן אלערליי שטעט אויף דער וועלט. פאראן אויך אזא שטאדט וואס מע רופט זי כתריאליקע.

עס געפעלט אייך נישט דער נאמען? מיט וואס איז כתריאליקע ער-גער פון הוליאפאלי, מאלאפערעשטשעפער, וועסעליקוט, פעטשיחוואקס, מאפעוועקע, זלאדיעוועקע, קאזאדאיעוועקע?

אימליכער נאמען האט זיך זיין שורש; אימליכע שטאדט האט זיך איהר דיסטאריע.

איהר ווילט וויסען די דיסטאריע פון כתריאליקע? זי איז לעת-עתה נאך נישט אבערדוקט געווארען אין ערגיץ, און געפינען זי אויפן "לאנד-קארט" איז אייך נישט אזוי גרינג.

זעהט איהר; דעם נאמען אויב איהר ווילט וויסען פון וואנען ער שטאמט — קאן איך אייך יא זאגן.

ביי אונז איין ארימאן, דאס ווייסט יעדערער, האט יתרו'ס נעמען,

וואָס וויל אייגענטליך די יונגער?

ווער ס'האָט אויגען, דער זעהט, און די ציוניסטען, אין רוסלאַנד און אין מערב אייראָפּא, זענען נאָך ביז איצט נישט אָרגאַניזירט ווי גערעכט; עס פֿעהלט נאָך דאס פֿעסטע צוזאַמענשליסען, די אָרדנונג און די ציפֿילן, די ציוניסטישע אנדרות זענען נאָך ביז איצט נור אויסערליך פֿערבונדען; עס פֿעהלט דער אינווענינסטער צוזאַמענהאַנג; יעדער אונדז וואָלט זיך געדאַרפֿט פֿיהלען אַלס גלייך אין דעם גרויסען ציוניסטישען קערפֿער, אַלס טהייל פֿון דער גאַנצער אָרגאַניזאַציע, אַלע זאָלען איין פֿאַר אַלע מאָל געהן אין דעם וועג, וואָס מען צייכענט אָן פֿאַר זיי פֿון איין קאָנגרעס ביז צום אנדערען, דאָס קומט אַרויס דערפֿון, וואָס די ציוניסטישע אידעע איז נאָך נישט גענוג טיף איינגעדרינגען אין די הערצער פֿון די ציוניסטען, וועלכע זענען גרעסענטליך נור שקל-געבער. א גרויסע צאָהל אנדרות עקסטרעמען עפֿים ווי נור צו-פֿעליג, זיי האַלטען זיך נור אויף איינעם אָדער צוויי מענטשען, וועלכע ניבען אָב דער ציוניסטישער אַרבייט זייער צייט און געזונד. טרעטען אָבער די פֿאַר מענטשען אָב, איז אַ סוף פֿון דער גאַנצער ציוניסטישער אַרבייט אין זייער שטאַרט אָדער שטעטל. דאָס פֿאַלק מוז אַלואַ סוף כל סוף טיפֿער פֿיהלען דעם ציוניזם ווי ס'פֿיהלט איהם ביז איצט; עס מוז סוף כל סוף פֿערישטעהן, און כדי ס'זאָל דערלאָנגען זיין אַלגעמיינעם ציעל, מוזען אַלע נאָך איין פֿלאַן אַרבייטען און פֿאַלגען די אָרדנונג וואָס איז פֿון קאָנגרעס איינגעפֿיהרט געוואָרען, די אונזערדיגע מיט דער אָרדנונג, האַבען צייט ביי דעם אנדערען קאָנגרעס זייער אונזערדיגע אַרויסצוואַנגען און צו ערקלערן, האַבען זיי עס געטון, און דער קאָנגרעס האט עס פֿאַר ריכטיג גע-

דער האַפֿנונג, דאָס מיר וועלען באַלד האַבען די געלעגנהייט אַלע אונזערע קרעפֿטען אנצווענדען אין אַרץ ישראל, איבריגענס איז אויך איצט שוין דאָרט דאָ פֿאַר אונז גענוג אַרבייט.

ווארשא.

ד. ז. ביחאווסקי.

די סטודענטען-אסיפה.

דעם 18טן טען דעצעמבער — ווי מען רעכענט אין מערב אייראָפּא — וועט זיין אין באַזעל אַ קאָנפֿערענץ פֿון יונגע ציוניסטען, שטודירענדע און אזוי געבילדעטע יונגע לייט, פֿון מערב און פֿון מזרח אייראָפּא.

נאָך פֿאַר צוויי יאָרען, האט דער בערגער אַקאַדעמישער-ציוניסטען-פֿעראיין געמאַכט דעם פֿאַרשלאָג אַלע אנדערע אַקאַדעמישע ציוניסטישע פֿעראינען, און די ציוניסטישע יונגער זאָל זיך צונויפֿקליבען אויף אַ פֿערוואַלטונג אין אַפֿריל היינטיגעס יאָר, איז געווען צו דעם צוועק אַ פֿאַרפֿערוואַלטונג אין מינכען, וואו ס'איז בעשטימט געוואָרען אז פֿאַר דעם פֿינפטען ציוניסטישען „וועלט קאָנגרעס“ זאָל זיין אַ זעלבסטשטענדיגע, אונאַבהענגיג פֿון קאָנגרעס, אַקאַדעמישע קאָנפֿערענץ, כדי די יונגע ציוניסטישע פֿערוואַלטונג צו אָרגאַניזירען, האָט מען אויס-געקליבען אַ ביורא, וועלכעס זאָל פֿיהרען דאָקטאָר ח. ווייצמאַן און דאָקטאָר פֿאַסעמאַניק אין גענף. די אויסגעקליבענע האַבען זייער אַרבייט געטון, אַלסדינג צוגעגרייט, און — ווי געזאָגט — די קאָנפֿערענץ וועט זיין אין באַזעל דעם 18טן טען דעצעמבער, עטליכע טעג פֿאַר דעם גרויסען ציוניסטען-קאָנגרעס.

און פֿלוצים נאָט אייך אַ שטוב, אָדער אַ קעלער, אָדער גלאַס אַ גרוב? וועט איהר נישט געהן אליין ביינאכט אָדן אַ לאַנסטערע; פֿאַר די כּתרי-ליווקער זאָלט איהר זיך נישט זאָרגען, אַ כּתריליווקער וועט אין כּתריליווקע צווישען כּתריליווקער נישט פֿערבלאָזענע ווערען קיין מאָל; אישליכער טרעפט צו זיך אַהיים, ווי אַ פֿינעל צו זיך אין געסט אַריין.

און ווייטער איז פֿאַראַן אין מיטען שטאַט אַ ברייטער האַלבקי-לעכיגער, און אַפֿשר אַ דרייעקעכניגער פֿלאַך, וואָס דאָרטען זענען די גע-וועלכען מיט די יאָטקעס מיט די שטעלעכליך, און דאָרטען שטעלט זיך אויס דער מאַרק אַלע פֿריהמאַרגען, וואו עס פֿאַהרען זיך צעניף אסך גוים מיט אסך גויעס, און דאָרטען ליגען אויסגעצויגען ביי מאָג אַלע ציגען פֿון שטאַט און וואַרעמען זיך קענען דער וו, און דאָרטען טאקי זענען להבדיל די כּתרימדרשים מיט די שולען מיט די קליינליך פֿון שטאַט, און דאָרטען איז דאָס אַרט, וואָס אַלע איך בעט איבער אייער כּבֿוד...

איך האָב מיך דערמאַנט אָן אייערע גרויסע שטעט, עס זאָל אייך צו קיין חרפה נישט זיין, ס'איז ביי אייך נישט בעסער ווי אין כּתריליווקע, דער חלוק איז נור וואָס ביי אייך האָט מען אויסגעקלעהרט אַ מין קאַ-נאַליזאַציע, כּבֿוד די וואָס געבען זיך דערמיט אָב זאָלען קאָנען גיכדיגען אויף וואָס די וועלט שטעהט.

כּתריליווקע ווייסט נישט פֿון קיין קאַנאַליזאַציע, פֿון קיין עלעקטריע, פֿון קיין גידראַפּאַטיע, פֿון קיין געווען, פֿון קיין פּראָפּעסאָרען, און ווי לעבען זיך אָב פֿון דעסמווענען וויער וועלטל — אפילו נישט אזוי פֿויר געלדיג — נאָר גלייבט מיר מע שטאַרבט אומעמיט מיט אַלץ איין טוידט, און מע ליגט אריין אומעמיט אין אַלץ איין ערד אריין, און מע קלאַפט צו אומעמיט אַלץ מיט דער אייגענער לאַפּאַטע — ס'איז, הערט איהר, כּבֿל-הבֿל, גאַלע נאָרשיקייטען, ווי מיין רבי רבֿ ורחל פֿלעג זאָגען, כּשעת ער האָט גענומען אַביסיל באַנפֿען און פֿערביסען מיט איין אייערקליי, און די בעקליך כּשעת-מעשה פֿלענען איהם אָנהויבען שפּיעלען, בליהען ווי די ריווען.

(פֿאַרשטעצונג קומט).

מע זאָגט, און וינט כּתריליווקע איז אַ שטאַט האָט זיך נאָך נישט געטראָפֿען, און אַ יוד זאָל דאָרט חלילה נישט האַבען אויף שבת; האָט ער נישט קיין פֿיש. האָט ער חלה; האָט ער נישט קיין חלה, האָט ער ברויט; האָט ער נישט קיין ברויט, לייזט ער ביי יענעם, שפּעטער וועט דערפֿאַר יענער לייזען ביי איהם — ס'איז נישט מעהר ווי אַ גמילת חסד, ווי מיינער אַ גוטער בעקאָנטער זאגט, כּשעת עס געהט איהם נישט אין די קאָרטען און ער האָלט ביי פֿערשפּיעלען די לעצטע עטליכע גילענס.

ווי אזוי זעהט אים די שטאַט כּתריליווקע?

זי זעהט אים ווי אַ... ווי אַ וואָס זאָל איך אייך זאָגען אַשטיינער? ווי אַ סאַניטיק וואָס איז אָנגעזעצט מיט סעמיטשקעס, אָדער ווי אַ לאַך-שענבערט מיט פֿאַרפֿעל אסך.

די לאַקשענבערטע דאָס איז די שטאַט, די פֿאַרפֿעל דאָס זענען די שטובליך וואָס זענען אָנגעזעצט איינס אויף דאָס אנדערע.

אַ מאַמער איז דער מָשֶׁל נישט אזוי גלייך, וועט איהר מיך רופֿען קנאַקסייל; איך בין דען מחויב צו געפֿינען אַ פֿערגלייך? איך בעדאַרף אייך נור אַבמאַלען די זאך אליין, מאָל איך אייך: כּתריליווקע שטעהט אויף אַ באַרג, דאָס הייסט אויף כּתריליווקע שטעהט אַ באַרג, און אויפֿן באַרג און אונטערן באַרג שטעהען הייליך אסך איינס אויף דאָס אנדערע, ווי קברים אויף איין אַלטען בית-עלמין, אַלטע, שוואַרצע, איינגעבויגענע האַלבאיינגעפֿאלענע מצבות.

קיין גאַסען איז נישט שייך צו זאָגען, מחמת די הייזער געהען נישט געבויטע אויסגערעכענט און אויסגעמאַסטען ווי אויף אַ שנירל, און קיין סך פֿלאַך צווישען די הייזער איז אויך נישטאָ; למאן זאָל שטעהן אַ ליידיג פֿלאַך און מע קאָן דערויף אנדערשטעלען אַ שטוב? סע שטעהט אין פֿסוק: לשבת יצרה — איז דער פֿשט; די וועלט איז בעשאַפֿען געוואָרען אויף ישוב, אויף צו זיצען, נישט אויף צו קוקען...

פֿון דעסמווענען, האָט קיין יסורים נישט, פֿאַראַן גאַסען אויך, גרויסע גאַסען און קליינע געסליך, און שטאַלע געסליך און אונטערנעסליך, אַ וואָס ס'איז נישט עפֿים אזוי גלייך, אביסיל געדערהט, באַרג אַראָב באַרג ארויף,

זעהר וועלטען בענוטצען מיט די אלע קאסעס; ניט דערפאר וויל מען נעמט זיי ניט אן פאר מיטגלידער אין די אלע חברות, דאס ניט, נאך פשוט דערפאר, ווייל זיי פיהלען זיך זעהר פערמער צווישען זייערע חברים, וואס דערווייטערן זיך פון יודענטהום. אויב ס'איז ניטא צווישען זיי קיין גרויסע קעס, דערפאר זענען זיי — די יודיש-רוסישע סטודענט-טען — גרויסע פאנאטיקער. ניט וועלטען קומט אויס צו הערען פון זיי אז: מענשען מיט פערשיידענע, וועלט אנשוואונגען קענען בשום אופן קיין גוטע פריינד ניט זיין...

איצט קומען ריין וויסענשאפטליכע פראגען.

ס'זענען דא פיעל יונגע לייט, וועלכע ליעבען מיט לייב און זעלע זייער פאלק; וועלכע זענען גרייט מיט לייב אין זעלע זיך מקריב זיין פאר דעם, זיי ווייסען אבער ניט: וואו איז צו זוכען די אמת'ע הילף? היינט געהן זיי רעכטס, מאַרענען געהן זיי לינקס, זיי זענען אליין צוריסען אויף צווייטען, „צוויי נשמות וואָהנען אין זייער ברוסט“, צוויי גריבלער אין זייער קאפ, צוויי לצים בעגלייטען זיי וואהין זיי קעהרען און ווענדען זיך, איינער לאכט פון דעם, וואָס דער אנדערער קוועלט און קלייבט נחת; אין קאפ איז א תהו-ובוהו, אין הארצען א ווילד קלאפער, און זיי ווייסען ניט אויף וואָס זיך אָבצושטעלען, ווייסען ניט אָן וואָס זיך צו האלטען. ס'זענען נאָך דא אַזעלכע, וואָס טהוען זיך אָן א גיטע, און געהן כלומיש מיט פערסענלעכע שטיש אויף איין זייט, און דאָך זענען זיי, האַטש שטילערהייט, מיט זיך אינצופריעדען, און אָפט, צומאָל אפילו נענען אייגענעם ווילען, רייסט זיך אַרויס פון הארצען א קרעכץ, מיט דער ביטערער פראגע: וואו איז פאַר א דער אמת?

ס'פערשטעהט זיך, אז פאר „יודען בעל-בתים“, פאר „געזעצטע“ מענשען זענען אַט אַזעלכע מיני פראגען א געלעכטער, חזק, וואָס איז שייך? „יונגליך“, האָבען ניט וואָס צו טהון, קלערען זיי איבערן קאפ, כמין, יעדערער זאָל טהון וואָס האָר איהם איז בעסער.

איך מוז מודה זיין, אז א „יוד א בעל-הבית“ איז אודאי זעהר א חשוב'ע זאך, ווער ס'איז זוכה צוצוקומען צו זיין מדרגה, קען זיך — גאנץ רוהיג שלאָפֿען... ס'זעט אים ירצה השם, אודאי קומען א צייט, ווען די איצטיגע אונרוהיגע יונגער וועט אויך ווערען בעל-הבית'יש. אודאי מען מען מקנא זיין די, וואָס זענען מיט זיך, ברוך השם, צו פריעדען, וואָס ס'האָרט זיי קיין קשיות ניט, וואָס טהוען זיך רוהיג, וואָס זיי טהוען, אָדער זיי טהוען נאָר ניט, איך ווייס אָבער אויך, אז ס'לייגט אין דער טבע פון יונגע לייט — אויב זיי האָבען נור ניט קיין פוסטע מחות — זיך צו גריבלען, פֿרענען א קשיא פֿון דאָנען אַהין און פֿון דאָרט אַהער; איך ווייס אויך ווייטער, אז ווען די איצטיגע יונגער וועט ווערען „סאָטעטשענע“, עכט „בעל-הבית'יש“, וועט אויפֿשטעהן א יונגע יונגער, וואָס וועט ווייטער אַמאָל פֿרענען קשיות און נאָכאָמאָל זוכען תרוצים כדי צו העלפֿען אונזער יונגער — דער איצטיגער און דער שפעטערער — צו געפֿינען קלאָרע און ריינע תרוצים אויף זייערע קשיות; כדי זיי צו העלפֿען זיך אויסקלייבן בען א וועג: אַהין אָדער אַהער, מיר זאָלען ניט האָבען ביי זיך קיין שאַקעלקעס, מוז זיך די יונגער איין פֿאַר אלע מאָל דורכערדען איבער אלע פראגען, וואָס האָרען זי, כדי נאָך מעגליכקייט צו ווערען גאנצע מענשען, און מיט א גאנץ האַרץ זיך געהען פֿאַר אונז

פֿונען, וועט מסתמא דער פֿעהלער פֿערריכט ווערען, און דער ביו-העריגער פֿלאַן וועט אומגענדרעט ווערען. כל זמן זיי האָבען עס אָבער ניט געטהון, זענען זיי, אלס ציוניסטען, מחויב צו פֿאַלגען, אין זייער ציוניסטישער אַרבייט, די אויסגעקליבענע פֿיהרער פֿון ציוניזם, און זיך האַלטען אין דאס אויסגעאַרבייטעטע פֿראַגראַם.

ליידער אָבער זענען דאָ ביי אונז זעהר פֿיעל חכמים, וועלכע פֿערשטעהען אזא פֿראַסטען אמת, און פֿערלאָזענדיג זיך אויף זייער שכל, שוואַכען זיי אָב און צערברעכען אליין די גאנצע אָרגאַניזאַציע. ווייטער, זעהר אָפט קומט אונז אויס צו הערען, ווי מען בע-קלאַנט זיך: עס איז ניטאָ קיין אַרבייטער אין ציוניזם, ס'פֿעהלען מענשען מיט שכל, ס'פֿעהלט אינטעליגענץ, וועלכע זאָל זיך אָבגעבען מיט דער איינציגער אמת'ער פֿאַל קס-פֿראַגע, וועלכע עקסיס-טירט צווישען יודען. פון דער אנדערער זייט אָבער קומט אונז אויך אויס זעהר אָפט צו הערען, ווי די אייגענע געבילדעטע יונגער, אויף וועלכע מען בעקלאַנט זיך, אז זיי ווילן ניט טהון פֿאַר איהר פֿאלק, בעקלאַנט זיך, אז זיי האָט ניט, אָדער זיי ווייסט ניט, וואָס צו טהון; ס'פֿעהלט איהר א פֿלאַן פון אַרבייט, וועלכער זאָל זיין געגרינדעט אויף פֿאַקטען, אויף פֿראַקטיקע, אויף דעם וואָס די אָדער יענע ציוניסטישע אַרבייטער, האָבען איבערגעלעבט און דורכגעמאַכט אין דער צייט פון זייער אַרבייט, ס'פֿעהלט די פֿערקניפֿטונג צווישען דער צווייטער און צושפּרייטער אינטעליגענץ אין פֿערשיידענע ערטער; ס'פֿעהלט זיי אַנ-אָרגאַניזאַציע צווישען זיך אלס אַרבייטער אין פֿאלק וואָס זאָל גע-פֿיהרט ווערען פון מענשען וועלכע פֿערשטעהן וואָס מען דאַרף טהון און ווי מען דאַרף טהון, צוגלייך וואָלט די אינטעליגענטע יונגער זיך אָבגעגעבען אויך מיט אַזוינע אַרבייטען, צו וועלכע ניט אינטעליגענטען טוינען כלל ניט.

דערצו קומען נאך ריין סטודענטישע פֿראַגען, ווי ס'איז בע-וואוסט, קומען אָן זעהר פֿיעל פון אונז אין אונזערעסטימען — די וואָס האָבען געענדיגט גימנאזיום — און ווייסען ניט פון דאָנען אַהין פֿון יודישער ליטעראַטור, געשיכטע, פון יודישע אידעאלען און יודישע לעבענספֿראַגען. די וואָס ווערען פֿערוואַנדעלט קיין אויסלאַנד האָבען אפילו ביי זייער בעסטען ווילען — ניט די מעגליכקייט צו לעזען עפֿים פון יודישער ליטעראַטור, ניט דוקא העברעאיש, נאָר אפילו אין אַנ-דער שפראַכען, אויב די וועלכע אינטערעסירען זיך ניט מיט'ן יודי-שען פֿאלק, געפֿינען דאָך אין אויסלאַנד, וואו ס'זענען דאָ גרויסע — אָדער אפילו קלענערע — יודישע קאָלאָניען (ווי הייסען, נאטירליך, רוסישע) א וועלכען ס'איז צענטער מיט לעזע-צימער, און קליינע אָדער גרעסערע ביבליאָטעקען, האָבען די יודיש-נאַציאָנאַלע סטודענטען אפילו די מעגליכקייט ניט צו לעזען א יודישע צייטונג, און ווער רעדט שוין א יודישע ביבליאָטעק צו געפֿינען און שוין א פֿשיטא א יודישע צענטער.

ווי געזאָגט, צוליב דעם וואָס די יודיש-נאַציאָנאַלע סטודענטען זענען צווייט און צושפּרייט, ליידען זיי און עס ליידעט אויך דאָס פֿאלק א גייסטיגען שאדען, אָבער אויסער דעם ליידען די סטודענטען אליין מאַטריעל דערפֿון. די ניט נאַציאָנאַלע סטודענטען, ווייל זיי זענען מעהרער אין צאָהל, גרינדען קיכען, קאסעס גמילות-חסדים, קאסעס פֿאַר אַרומע, וועלכע זענען ניט אומשטאַנד פֿאַר מיטאָן צו צאָהלען א. ה. וו. די יודיש-נאַציאָנאַלע סטודענטען אָבער, קענען זיך

פֿערזאָרער, טהוען זיי באמת עפֿים פֿאַר דאָס ווידער־אויפֿלעבען פֿון יודישען פֿאַלק אַלס גאַנצעס.

די לייכטזיניגע און לייכטנלויביגע הערען ניט ווי די דאָזיגע „פֿערזאָרער“ זאָגען, אז דאָס נאַציאָנאַלע זעלבסטבעוואוסטזיין קען נור שאַדען בריינגען פֿאַר זייער אידעאַל; זיי הערען ניט, אז זייער גאַנצער נאַציאָנאַליזם איז נור ווי איינער זאָגט: מיך אַרמט, איך נעם זיך ניט דאָס לעבען, אז יודען זענען יודען, איך וויל אָבער ניט טהון קיין האַנד אין קאַלט וואַסער, כדי יודען זאָלען בלייבען יודען... זיי ווילען ניט און קענען ניט פֿערשטעהן, אז די מענשען, וועלכע נעהמען אַרױס אַ גאַנץ קליינעם פּראָצענט פֿון יודישען פֿאַלק און זאָגען, אז אַט דער קליינער פּראָצענט איז דאָס גאַנצע פֿאַלק, און אַלע איבריגע מענען אונטערנעהן אין איין טאָג, אפילו ווען זיי רייסען זיי פֿון יודענטהום ניט אָב — מוזען סוף כל סוף זיך אין גאַנצען אַברייסען פֿון יודישען קערפֿער; — אַזעלכע פֿאַקטען האָבען מיר שוין געזעהן אין דער יודישער געשיכטע — זיי ווילען ניט און קענען ניט פֿערשטעהן, אז כדי דאָס יודישע פֿאַלק, זאָל זיך סוף כל סוף קענען זעלבסטשטענדיג ענטוויקלען, מוז עס האָבען אַניאָיגען שטיקל לאַנד, און אַ חוץ דעם וואָס אַזאַ שטיקל לאַנד וועלען זיי אין אייראָפּא ביום אופן ניט קענען געפֿינען, מוזען די יודען זוכען נאָך אַזאַ לאַנד, וואָס זאָל פֿערקניפען די צוקונפֿטיגע יודישע געשיכטע מיט דער פֿערנאַנגענער, — און אַזאַ לאַנד קען זיין נור ארץ ישראל אַליין.

כדי דאָס אַלעס קלאָר צו מאַכען אונזערע אמת'ע יונגע נאַצי-אָנאַליסטען, מוז מען זיך איין פֿאַר אַלע מאָל דורכרעדען, און ווייזען: וואו הערט אויף דער אמת'ער און וואו הויבט זיך אָן דער פֿאַלשער נאַציאָנאַליזם.

כמעט דאָס אייגענע האָבען מיר מיט דעם פֿאַלשען „ציוניזם“, פֿאַלשע ציוניסטען זענען די, פֿאַר וועלכע דער ציוניזם איז ניט קיין צוועק פֿאַר זיך אָדער קיין מיטעל פֿאַר די אויפֿלעבונג פֿון יודישען פֿאַלק און זיין גייסט, נאָר אַ מיטעל איינצופֿיהרען רעפֿארמען אין עקאָנאָמישע לעבען פֿון אייראָפּא. דאָס זענען מענשען, וועלכע זוכען אַזוי ווי די פֿאַלשע נאַציאָנאַליסטען ניט די פֿערעסערונג אין לעבען פֿון יודישען פֿאַלק, נאָר די פֿערעסערונג פֿון דער גאַנצער וועלט.

דאָס איז אַ ציוניזם אָהן די יודישע נאַציאָן, אָהן ציון, אָהן פֿאַלקס־אויפֿלעבען; דאָס איז אַ פֿראַזע, אין וועלכער איהר געפֿינט אַלצדינג, נור גיט קיין ציוניזם.

שוין וועלען זיך ניט געפֿינען קיין קרומע קעס מיט ווייכע הערצער, וועלכע וועלען זיך לאָזען איבעררעדען פֿון אַט דער פֿראַזע?

— וואָס וויל אייגענטליך די יונגער?

די יונגער וויל, אז אַט די אַלע פּראָקטישע און וויסענשאַפֿט-ליכע פֿראַגען זאָלען בעהאַנדעלט ווערען, געקלערט און ערקלערט ווערען.

די אינטעליגענטע יונגער וויל זיך אָרנאָניזירען, פֿערבינדען און אויסאַרבייטען פֿאַר זיך אַ פּלאַן פֿון אַרבייט, ניט כדי צו שטרייטען גענען ציוניזם, נאָר כדי איהם צו שטארקען און צו שטיצען, כדי פֿעסטער איהם צו בערגירען אין פֿאַלק.

די אינטעליגענטע יונגער אין אויסלאַנד וויל זיך אָרנאָניזירען, פֿערבינדען, כדי איין פֿערייך זאָל העלפֿען דעם אַנדערען, מיט וואַרט

זער פֿאַלקס-אַרבייט; דאָס פֿאַלק פֿאַדערט אַרבייט און זעהר פֿיעל אַרבייט.

איך וויל בריינגען נור אַ פֿאַר ביישפּיעלען, כדי קלאָר צו מאַ-מאַכען דעם לעזער האַטש וויפֿעל ס'איז, אום וועלכע ווייטניג פֿראַגען און ווייטניג קשיות ס'האַנדעלט זיך. איך וויל בריינגען אַ פּראָבע פֿון צוויי בעוועגונגען, פֿון וועלכע די רוסישע ציוניסטען ווייסען ניט און בענענען זיך מיט זיי ניט, און די ציוניסטישע יונגער אין אויסלאַנד אָבער, טרעפֿט זיך מיט זיי אויף שריט און טריט.

איינע פֿון די בעוועגונגען איז דער פֿאַלשער נאַציאָנאַליזם, די צווייטע דער פֿאַלשער ציוניזם. איך וויל פֿריהער רעדען פֿון דער ערשטער, איך מיינ דאָ די יודישע אַרבייטער-פּאַרטייען, וואָס געפֿינען זיך אין מערב אייראָפּא. פֿריהער זענען זיי געווען איבערהויפט גע-גען נאַציאָנאַליזם, ווער ס'האַט געזאָגט אז ער איז אַ נאַציאָנאַליסט, איז אין זייערע אויגען ניט ווערט געווען וואָס די ערד טראַגט איהם, ער איז ניט געווען בנדר מענש. לעב האָבען דאָס גאַנצע פֿאַלק יודען איז געווען איינע פֿון די גרעסע עברות, אויף וועלכע מען האָט ניט געטראָט מוחל זיין, איבערהויפט איז זיי געווען קלאָר, אז יודען זענען נאָר קיין פֿאַלק ניט, דאָס ווערטיל: „כל ישראל חברים“ איז געווען עפֿים אַ מין נבול-סה, וואָס האָט ממש געשטאַכען די אויערען, ווען מען האָט עס געהערט אַרױסבריינגענדיג פֿון מויל, די יודישע ישועות האָבען זיי געזעהען אין דעם, וואָס יודען וועלען זיך אויסמישען מיט אַלע פֿעלקער, דאָס אידעאַל וועט ערפֿולט ווערען, נאָכדעם אז מען וועט איינפֿיהרען געוויסע אָרדנונגען אין די עקאָנאָ-מישע לאַגע פֿון די אייראָפּעאישע פֿעלקער, ווייל דאָס אידעאַל איז נוגע אַלע די, וועלכע ליידען פֿון די עקאָנאָמישע אונאַרדנונגען דער-פֿאַר מוזען אַלע ליידענדע זיין יד-אחת, זיי מענען זיין יודען אָדער ניט יודען, דער ליידענדער איז אָבער אַ דם שונא דעם ניט ליידענ-דען, און האָט מיט איהם קיין שום שיכות ניט, האַטש זיי זענען אפילו ביידע יודען.

ס'פֿערשטעהט זיך, אז כל זמן די אַרבייטער-פּאַרטייען זענען געווען אַסימילאַטאָריש, האָבען זיך פֿון זיי דערווייטערט די אַלע, וועמען ס'איז טייער געווען דאָס גאַנצע יודישע פֿאַלק, מיט אַלע זיינע קלאַסען. די אַלע, וואָס האָבען פֿערשטאַנען אז די יודענפֿראַגע איז ניט נור קיין מאָגענפֿראַגע, און אז די עקאָנאָמישע לאַגע קען זיין אַזוי אָדער אַזוי, וועט דורכרעם די יודישע פֿראַגע, אַלס פֿראַגע פֿון אַ פֿאַלק, וועלכעס וויל בלייבען אַ פֿאַלק און אַ יודיש פֿאַלק, ניט פֿערענטפֿערט ווערען — די אַלע, זאָג איך, האָבען פֿער-שטאַנען קלאָר, אז זיי האָבען מיט די אָנגערופֿענע עקאָנאָמישע פּראָג-ראַמען ניט וואָס צו טהוען, אויב זיי האָבען געוואָלט עפֿים טהון פֿאַר זייער פֿאַלק, האָבען זיי זיך געווענדעט צום ציוניזם.

נו איז אָבער איצט געוואָרען אַ נייעם: אויך צווישען די, וואָס האָבען חמיד געשריען גענען נאַציאָנאַליזם, הערען זיך שוין שטימען פֿאַר דעם נאַציאָנאַליזם, דער דאָזיגער נאַציאָנאַליזם איז אָבער איין פֿאַלשער, ווייל ער נעהמט אַריין אין זיך ניט דאָס גאַנצע פֿאַלק, נאָר אַ טהייל פֿון איהם, אָבער פֿאַר לייכטזיניגע יונגע לייט איז דאָס וואָרט נאַציאָנאַל אַליין שוין גענוג, כדי זיי זאָלען זיך לאָזען איינער-דען, אז געהענדיג האַנד אין האַנד מיט די אָנגערופֿענע „פֿאַלקס-

און מהאט, צו גרינדען יודיש-נאציאנאלע צענטערן, קלובען, ביבליא-
טעקען, לעזע-זאלען, קאסען א. ה. ו. א. ה. ו. ו.
די אינטעליגענטע ווענד וויל איין פאר אלע מאל ערקלערען
— פאר זיך און פאר אנדערע — דעם טיעפֿען אונטערשייד צווישען
דעם פֿאלשען און דעם אמת'ן נאציאנאליזם; דעם גרויסען אונטער-
שייד צווישען דעם פֿאלשען און אמת'ן ציוניזם.
דאָס וויל זי; ווי ווייט זי וועט איהר וואונש אויספֿיהרען,
וועט די קאָנפֿערענץ ווייזען.

בערן. ש. ראָזענפֿעלד.

פאריטישע איבערויבט.

די לאגע אין עסטרייך. — דער דייטשער פארלאמענט. — א נייער
סכסוך מיט טערקיי. — די פראנצויזישע הלואה — די רוטהענען און
פאליאקען — די סטודענטען אין אטעהען און די ניי-גריכישע שפראך.

און עסטרייכישען פארלאמענט איז ווידער געקומען א שווערע
צייט. ביי די יוכוסים איבער'ן בודזשעט האָבען די טשעכען ווידער
ארויסגערופֿט זייערע נאציאנאלע פֿאָדערונגען: דער פארלאמענט זאָל
געבען דעם הסכם אויף איינצופֿיהרען די טשעכישע שפראך אין
בעהמען אלס אַפֿיציעלע רעגירונגסשפראך און אויף צו גרינדען א
א צווייטע טשעכישע אוניווערסיטעט. די פֿאָדערונגען זענען פֿאר די
דייטשען צו שווער, זיי זאָלען זיי גלייך קענען אננעהמען. אַריינצו-
לאָזען זיך אָבער איצטער אין יוכוסים איבער די טשעכישע פֿאָדערונגען
איז גאנץ אונמעגליך, ווייל דאָס וואלט הייסען ווידער נישט פֿארמינ-
ווערען ביז ניי-יאָהר מיט דעם בודזשעט. עס האָבען זיך שוין אויך
געלאָזט הערען טשעכישע שטימען, אז זיי ווילען ווידער אָנהויבען
שטערען דער אַרבייט פֿון פארלאמענט, כל זמן זייערע פֿאָדערונגען
וועלען נישט אָנגענומען ווערען. די לאגע האָט אָנגעהויבען צו ווערען
ווידער געפֿעהרליך, און מען האָט שוין אויך גערעדט ווי אלע מאל
ביי אַזוינע געלעגענהייטען פֿונאָדערלאָזען דעם פארלאמענט. דערווייל
איז אָבער געלונגען אויסצומיידען די געפֿאָהר. דער סרעזידענט פֿון
פארלאמענט האָט צונויפֿגערופֿען איין אסיפה פון די פֿיהרער פֿון אלע
פארטייען, כדי ארומצורעדען די איצטיגע לאגע, אויף דער אסיפה האָט
זיך ארויסגעשטעלט, אז דער גרעסטער טהייל דעפוטאטען איז פֿאר די
אָרדנונג און פֿאר די רעגירונג. די טשעכען האָבען אויך פֿון זייער זייט
צוגעזאָגט האָטש מיט'ן האַלבען מויל, אז זיי וועלען די יוכוסים און
די בעראטהונגען איבער'ן בודזשעט דערווייל נישט שטערען. זיי וועלען
זייערע פֿאָדערונגען ארויסשטעלען ערשט נאָכדעם, ווי מען וועט אָב-
פֿטרין דעם בודזשעט. פֿון דעם קען מען האָפֿען, אז די רוהע אין
עסטרייכישען פארלאמענט איז אויף אייניגע צייט ווידער געזיכערט.

די מיטגלידער פֿון דייטשען פארלאמענט איז פֿונאָדער געגעבען
געוואָרען פֿון דער רעגירונג איין ערקלערונג מיט די טעמים, פֿאר וואָס
זי פערלאנגט איצט איבערצובייטען די טאָריפֿען. דער וויכטיגסטער
טעם איז דער, דאָס דורך די נידריגע אבצאהלונגען אויף געטריידע קען
דייטשלאַנד ביי זיך אין לאַנד נישט קאָנקורירען מיט די פֿרעמדע ברוי-
מען. די לאַנדווירטשאַפֿט ליידט דעריבער זעהר גרויסען שאדען. די
צאהל פֿון מענשען, וואָס האָבען זייער חיונה פֿון ערדאָרבייט ווערט
אין דייטשלאַנד אליין ווייניגער. פֿון 1882-סמען יאָהר ביז 1895 איז

די צאהל פֿון די אנגערופֿענע מענשען פֿערקלענערט געוואָרען אויף 700
טויזענד. די רעגירונג, ווערט ווייטער געזאגט אין דער ערקלערונג, קען
נישט בלייבען גלייכנישטיג צו דעם שטאַנד פֿון איהר לאַנדווירטשאַפֿט.
די רעגירונג רעכענט נישט, אז די געהעכערטע אבצאהלונגען וועלען
שווער דריקען דעם פֿערברויכער, נאר אויב אפילו יא, קען די רעגירונג
זיך אליין נישט אבזאגן פֿון איהר פראַיעקט. דאָס פֿאָלק דארף בריינגען
א קרבן למזבח דער לאַנדווירטשאַפֿט. די רעגירונג וויל זיך אָבער נישט
אָבזאָגען פֿון האַנדעלס-קאָנטראַקטען מיט אנדערע מלוכות און זי האַלט
זיי פֿאר מעגליך אויך ביי די נייע געהעכערטע טאָריפֿען.

אויף דער זייט פֿון די נעגער מיינט מען אָבער אנדערש און
מען רעכענט צו זוכען הילף אין דעמאָלעביגען מיטעל ווי אין עסט-
רייך — דורך שטערונגען אין דעם גאנצן פֿון די יוכוסים אין פארלא-
מענט. מען רעכענט אזוי פֿעיל צו רעדען איבער איטליען פונקט
בעזונדער — און פונקטען זענען דאָ אין פראַיעקט אַניערך פֿון 300 —
אז דער פארלאמענט וועט נישט האָבען די מעגליכקייט אנצונעהמען א
וועלכען ס'איז בעשלוס. דערמיט קען דורך דעם פארלאמענט ענט-
שטעהן פֿאר די דייטשע רעגירונג דיזעלבע שווערע לאגע ווי דורך די
אונגאַרדענונגען אין וויענער פארלאמענט פֿאר עסטרייך.

צווישען טערקיי און פֿראַנקרייך איז נאך א האר נישט ענטשטאנען
א נייער סכסוך. לויט דעם בערלינער קאָנגרעס האָט טערקיי דאָס
רעכט נישט דורכצולאָזען קריגשיפֿען פֿון פֿרעמדע מלוכות דורך דעם
שמאָלען וואַסער-וועג דאָרדאנעלען, א חוץ איינס אדער צוויי שיפֿען,
וועלכע יעדע מלוכה האָט דאס רעכט צו האַלטען אין קאָנסטאַנטי-
נאָפֿעלער פארט. נאָכדעם ווי קאנסטאַנטינאָפֿול איז אַוועקגעפֿאָהרען פֿון קאָנ-
סטאַנטינאָפֿעל, איז אויך אַבערפֿאָהרען איינס פֿון די פֿראַנצויזישע
שיפֿען. איצט איז דאס דאזיגע שיף האט געוואלט צוריק דורכפֿאָהרען
דורך די דאָרדאנעלען. האָט די טערקישע רעגירונג עס נישט געוואלט
דורכלאָזען, זאָגענדיג, אז זי פֿערלאנגט דאס פֿראַנקרייך זאָל האַלטען
אין קאָנסטאַנטינאָפֿעל נישט מער ווי איין שיף. טערקייס ערקלערונג
האָט ארויסגערופֿען די פֿערוואַנדערונג אין גאנץ אייראפּא. עס איז
קיינעם קיין ספק נישט געווען, אז פֿראַנקרייך וואלט געוויס נישט נאָכ-
געגעבען און נאך איהר גלייך ביי דער ערשטער דעמאנסטראַציע וואָלט זי
איצט געווען פֿעיל דרייטער. טערקיי האָט אָבער נישט לאַנג געוואַרט
און גלייך מודיע געווען אין פאָרז פֿון איהר הסכם.

אין פֿראַנצויזישען פארלאמענט האט די רעגירונג פֿאָרגעלעגט
א הלואה צו דעקען די הוצאות פֿון דער מלחמה מיט חינוא. ביי דער
דאָזיגער געלעגענהייט זענען געווען יוכוסים איבער די פֿראַנצויזישע
פאָליטיק אין מזרח איבערהויפּט. די סאָציאַליסטען זענען שאַרף אַנ-
געפֿאלען אויף די רעגירונג; וואָס זי אונטערשיצט די גלחים און מי-
סיאָנערען אין טערקיי און אין חינוא. די גאנצע שולד פֿון די פאָג-
ראָמען געגען די אייראפּעער און דער מלחמה מיט חינוא. האָבען זיי
געזאָגט, פֿאלט אויף די מיסיאָנערען, וועלכע ווילען מיט געוואלט פֿער-
ברייטען די קריסטליכע אמונה. וואָלדעק-רוסאָן איז אָבער אויסגעקו-
מען נישט שווער דער נצחון איבער די סאציאליסטען, דער גרעסטער
טהייל פֿון דעות איז געווען פֿאר איהם און פֿאר זיין פאָליטיק. די
הלואה איז אנגענומען געווארען.

די לעצטע פֿאָר וואָבען זענען געווען א צייט פֿון אונגאַרדענונגען
פון סטודענטען אין שפּאַניען, פֿאַרמונאל, עסטרייך און גריכענלאַנד.
אין די ערשטע צוויי לענדער איז א שטארקער רוג געגען די גלחים

ווי קום איך יעדעס יאָהר צום פרייוו? וועט איהר פֿרעגען, מוז איך אייך דערצעהלען, אז איך האָב קיין עין-הרע א נרויסע משפּחה, מיט א סך נומע בעקאנטע, און עס פֿעהלט נישט קיין יאָהר, אז איינער פון מייע קרובים אָדער פון מייע בעקאנטע זאָל נישט אַלט ווערען 21 יאָהר אין זיך נישט דאָסען שטעלען צום פרייוו.

דערום מוז איך מיט אַלע פֿעטערס, און מיהמעס און נומע בע-קאנטע שטעהן אויף דער קעלט עטליכע טעג פֿאַר דער „פֿריסט-סמוויע“, וואו דער פרייוו קומט פֿאַר, און זעהען ווי מען רופֿט אויס די וואָס דאָסען זיך „שטעלען“: ווער עס רופֿט זיך אָן „איך בין דאָ“ און ווער עס שווייגט, האָטשט מען רופֿט דריי מאל, ווער עס ציהט אַרויס ביים „ווערעכ“ א נרויסען נומער און ווער א קליינעם, ווער עס איז ערשטער „ראוריאד“, ווער צווייטער, דריטער, און ווער עס האָט נאָר קיין לאַטשע נישט, וועמען מען נעמט צו און וועמען מען לאָזט פֿריי אין גאנצען, אָדער וועמען נור אויף א יאָהר, ער זאָל זיך פֿערבעסערען אין געזונד, און וועמען מען שיקט אין שפיטאַל זיך איבערציינען, צי איז ער באמת קראַנק און נישט פֿעהיג צו דיענען אין מיליטער, איך מוז אַזוי, ווי איך מוז געהן מבקר חולה זיין מיינעס א קרוב אָדער א נומען בעקאנטען, ווען ער איז חסידשולס קראַנק, איך מוז געהן, האָטשט קיינעם קען איך מיט נאָר נישט העלפֿען און גרינגער מאַכען אויסער ווי מיט א קרעכטיג, האָטשט באמת איז כלל נישט דאָ וואָס צו קרעכטצען אויף דעם, וואָס מען דאַרף זיך שטעלען צום פרייוו. פרייוו נישט געהן און נישט העלפֿען קרעכטצען, — זענט איהר נישט קיין נומער פֿריינד, און דערום מוז מען געהן שטעהן אויף דער קעלט פֿאַר דער „פֿריסטסמוויע“ און קרעכטצען, האָטשט, ווי איך האָב שוין פֿריהער געזאָגט, איז באמת נישט דאָ אויף וואָס צו קרעכטצען. דאָס ווייס איך פון זיך אַליין, ווייל איך בין אייך געשטאַנען צום פרייוו, מען האט מיך צוגענומען, און איך האָב געדיענט אין מיליטער.

איך געדיינט, אז ווען מען האָט מיך צוגענומען, האָבען מיך מיינע שוועסטער מיט די מיהמעס און מיט דער גאנצער משפּחה בע-וויינט ווי א טויטשען.

פֿלוצים בין איך ביי זיי געוואָרען א צדיק מיט אַלע מעלות פון דער וועלט.

— מיין טייערער מאַטעלע, אזא טייער קינד עס איז נאָר אזא צדיק נישט דאָ! האָט מיין עלטערע שוועסטער זיך געקלאַפֿט מיט ביידע הענד אין קאָפּ. — וועה איז מיר, וואָס האָב איך עס גאָר דערלעבט, צו וואָס בין איך נאָר געבאָרען געוואָרען אויף דער וועלט, וואס שוין מיר איצטער מיין לעבען! — האט זי געשריען מיט דעם אייגענעם ניגון, ווי מען בעוויינט א טויטשען, און די משפּחה האט איהר מיטגע-האַלפֿען בעוויינען.

און איך האָב זיך געוואונדערט אויף די שוועסטער און אויף די משפּחה, וואָס איך בין ביי זיי פֿלוצים אזא טייערע, אזא צדיק געוואָרען, וויסענדיג אז פֿריהער האָט די אייגענע שוועסטער מיט דער משפּחה געזאָגט אין מיר אַלע פֿעהלער.

דיזעלכע סצענעס, ווי געזונדע לעבעדיגע יונגע לייט ווערען בעוויינט ווי טויטשען, זעהט מען איצטער אויך.

און עס פֿרעגט זיך, שוין זשע איז באמת דאָס אומגליק אַזוי גרויס, ווען א געזונדער שטאַרקער יונגערימאן געהט דיענען אין מילי-טער 3 יאָהר מיט 8 חדשים? ניין, טווענד מאל ניין, „דער היינ-טיגער דיענסט“, — זאָגט דער עולם אַליין, — איז א שפּיעלעכילי.

און די סטודענטען פֿאַרשטעמירען געגען זיי ביי יעדער געלעגנהייט. אין עסטרייך האט געהאַט די סטודענטישע בעוועגונג איין גאנצאַנאלען כאַראַקטער און אין גריכענלאַנד האט זי גאנץ אומגערעכט געקראָנען א פֿאָליטישע בעדייטונג.

נאָך די אונאַרדענונגען, וואָס זענען געווען אין אינסברוקער אוניווערסיטעט, זענען איצט אויך ענשטאנען אונאַרדענונגען פֿון די רוטהענישע סטודענטען אין לעמבערגער אוניווערסיטעט. די רוטהענען פֿערלאַנגען פֿון דער רעגירונג איין אייגענע אוניווערסיטעט, זייער פֿאַ-דערונג איז געשטיצט אויף וויכטיגע טעמים. פאליאקען זענען פֿארהאן אין גאליציען $3\frac{1}{2}$ מיליאָן, רוטהענען — נור מיט 300 טויענד נפשות וועניגער. די פאליאקען האָבען צוויי פֿוילישע אוניווערסיטעטען (איינע אין קראקוי, די אנדערע אין לעמבערג), 28 אָדער 30 גימנאזיעס און 5 רעאַלשולען, בעת די רוטהענען האָבען נור סך הכל 5 גימנאזיעס. די רוטהענען וואָס זענען ביז יעצט געווען גידערגעשלאָנען, ווילען ווייטער נישט ליידען אזא אומרעכט. און זיי זענען גאנץ גערעכט, ווען זיי פֿערלאַנגען פֿאַר זיך דיזעלכע גאנצאַנאלע רעכטע ווי די פאליאקען. נאָר דיזעלכע פאליאקען, וואס פֿערלאַנגען פֿאַר זיך גאנצאַנאלע רעכטע און וואס זענען אש להבה געגען די דייטשען, וועלכע רודפֿין די פֿוילישע שפראך אין פאזען, — דיזעלכע פאליאקען קענען נאָר נישט פֿערשטעהן גאנצאַנאלע פֿאַדערונגען פֿון אנדערע פֿעלקער.

די סטודענטישע אונרוהען אין אטעהן, אין דער הויפטשטאדט פֿון גריכענלאַנד, זענען אַרויסגערופֿען געוואָרען דורך די איבערזעצונג פֿון דער ברית-החדשה אין די נייע גריכישע שפראך, דאס עוואנגעליום (ברית החדשה) איז געשריבען אין דער אלטער גריכישער שפראך, וועלכע ווערט נור פֿערשטאַנען פֿון דער אינטעליגענץ. דער גריכישער המון רעדט איצט אין א מין זשאַנגאן, וועלכער שטעהט אין אזא שייכות צו דער אלטער שפראך, ווי דער ארמענישער תרגום צו העברעאיש. כדי דער המון זאָר אויך קענען פֿערשטעהן די קריסטליכע הייליגע ביכער, האָט מען זיי איצט אָנגעהויבען צו איבערזעצען אין די נייע גריכישע פֿאַלקס-שפראך. אין דעם זעהט די גריכישע אינ-טעליגענץ איין סכנה פֿאַר די אלטע ליטעראַטור-שפראך און זי האָט אַרויסגערופֿען א שאַרפֿע בעוועגונג געגען די איבערזעצונג. די פֿיהרער פֿון דער בעוועגונג זענען געווען סטודענטען. אין אטעהן האָבען זיי צוזאַמענגערופֿען גרויסע פֿאַלקספֿערזאַמלונגען, אין וועלכע מען האט פֿערלאַנגט אַריינלענען אין חרם דאס איבערזעצטע עוואנגעליום. ביי די פֿערזאַמלונגען זענען ענשטאנען אויך געשלעגנערייען צווישען די סאלדאַטען און סטודענטען. 7 מענשען זענען דערהרגיט, 30 פֿער-וואונדעט. דער כעס געגען די רעגירונג איז געוואָרען אַזוי שטאַרק, אז מען האט אויך געשאַסען אין דעם מיניסטער-פֿעזידענט. די רעגירונג וועט מוזען נאָכגעבען. דאָס איצטיגע מיניסטעריום האט זיך אָנגעזאָגט פֿון שטעל.

י. ל.

צווישען אונז גערעדט.

דער פרייוו.

דער „פרייוו“ האָט זיך געענדיגט, און ווי יעדעס יאָהר קום איך אויך היינט פֿון דאָרט א טרויריגער מיט א צובראָכען האַרץ.

ווילענדיג מוז מען חושד זיין, אז פֿעל מאַכען זיך אַליין אַ מוס אום זיך צו בעפֿרייען פֿון דיענסט.

וואָס פֿאַר אַרעה עס קומט אַרויס דערפֿון דעם כלל, איז יע-
דען נישט בעוואוסט: ערשטענס, האָבען די שוואַרץ ישראל יעדעס יאָהר
פֿרישעס מאַטעריאַל צו שטעכען אונז און אונזערע פֿריינד די אויגען
מיט די יודישע בעלי-מוס'ן.

און צווייטענס, איז טאַקע נעביך אַרחמנות און אַ שרעקליכע
עולה פֿון די בעלי מוס'ן, וואָס איבער זיי דאַרף מען אָנקומען צו די
לנאטניקעס און מען דאַרף אָבעכען אַ בן יחיד ביי איין אלמנה, וואָס
איז איהר איינציגער שפּייזער.

נאָך שרעקליכער איז דער רחמנות אויף די אומגליקליכע גע-
בוירענע און באמת קראַנקע מענשען, איבער די „נעמאכטע" שלעפט
מען זיי נעביך אויך אין דער נובערניע אין די שפּיעטלעך אויף אי-
בערצייגען זיך, אָדער מען לאָזט זיי פֿריי נור אויף איין יאָהר.

מיר לאָזען צו, אז דער וואָס איז פֿעהיג צו טהון אַ פֿערברעכען,
נעהט איהם ווינציג אָן טובת הכלל, אָדער דער בן יחיד, דער איינ-
ציגער שפּייזער פֿון דער ביטערער אלמנה, אָדער דער אמת'ר פֿון
געבוירען אומגליקליכער בעל מוס.

און זאָל אפילו אזוי זיין, לויטענט עס דען פֿאַר אזא מענשען
זיך אַליין מאַכען פֿאַר אַ קאַליקע, ווען מיט דעם טהוט ער מעהר
שלעכטס זיך ועלכטס, ערשטענס, קאָן דאָס פֿאַר קיין פֿאַל נישט
פֿיהרען צו קיין בעפֿרייאונג פֿון מיליטער, ווייל ווען עס איז נור דאָ
עפּיס אַ חשד אויף אַ יודישען בעל מוס, האָטש מען האָט דערצו קיין
בעווייז נישט, נעמט מען איהם סיי ווי סיי צו דיענען, און נאטירליך
איז דאָן אַ בעל מוס שווערער צו טראָגען דעם דיענסט ווי אַ געוונענען.

ביים בעסטען פֿאַל שיקט מען דעם נעמאכטען בעל מוס אין
נובערניע אין שפּיטאַל אויף זיך איבערצייגען, דאָ דאַרף מען זיך
שלעפען מיט דעם „עטאפּ", און סוף כל סוף לאָזט זיך אויס, אז פֿון
דעם נעמאכטען בעל מוס דערווייט מען זיך, ווייל דער אמת קומט
שטענדיג אַרויס ווי ביימעל אויף וואסער, און אויסער וואָס אזא גע-
מאַכטער קאַליקע מוז דיענען, האָט ער זיך נאָך אויף זיך אַ גרויסע
שטראָף ויצען חדשים און אַמאָל יאָהרען לאַנג אין תּפּיסה.

נאָך ערגער פֿון אלע גרעסטע שטראָף און תּפּיסות איז די
שרעקליכע שטראָף, וואָס די נאטור אַליין אַצהלט דאָס נאנצע לעבען
אזא נעמאכטען בעל מוס — ער בלייבט איין אייביגער קאַליקע און
פֿיהרט אַגעמאטערט לעבען, וואָס ער ווערט עלטער מיט אַ יאהר,
פֿערשעלט ער אַלין מעהר זיך ועלכטס, וואָס ער האָט עס געטהון,
אָדער ער שעלט זיינע אייגענע נאָרישע געטרייע עלטערן, וואָס זיי
האָבען איהם צוגערעדט זיך מאַכען פֿאַר אַ קאַליקע.

איצט פֿרענט זיך, וואו זענען די אמת'ע סבות, וואָס ערקלערען
אונז, ווי געפֿינען זיך עס מענשען, וועלכע זענען גרייט אזוי פֿעל צו
ליידען, און זענען פֿעהיג ווערען פֿערברעכער, אויסער גענען פֿערמער
מענשען, אויך גענען זיך ועלכטס און זיך מאַכען פֿאַר קאַליקעס אויף
דעם נאנצען לעבען, אום זיך צו בעפֿרייען פֿון גרינגע דריי-פֿיער
יאָהר דיענסט?

די הויפטאורזאכע, נאָך מיין מיינונג, ליגט, ווי איך האָב פֿריהער
געזאָגט, אין דעם אלטען פּחד און מורא ווענען מיליטערידיענסט פֿון
אַמאָליגע אלטע צייטען.

אין די 3-4 יאָהר, וואָס דער סאָלדאַט דיענט, לאָזט מען
איהם אויך אָב אַפּאַר מאָל אַהיים, אויף „אַטפּוסק", אזוי אז ער ווערט
כלל נישט אָבערזיסען פֿון זיינע אייגענע, פֿון זיין היים, דער דיענסט
ועלכטס איז אויך נישט שווער, לויט די געזעצען טאָר קיינער אַ סאָלדאַט
נישט שלאָגען, מען קוקט אויף איהם ווי אויף אַ מענשען מיט כבוד,
אויף יעדען סאָלדאַט דאַרף מען קוקען מיט דרך-אריז ווי אויף דעם
קייזערס אַדינער, און קיינער טאָר איהם נישט בעליידען — לייגענען
מיר חמיד אין די צירקולארען, געפֿינען זיך שטענדיגע קאָמיסיעס אין
מיליטער, וואָס זאָרען פֿאַר דעם סאָלדאַטס געזונד, ער זאָל פֿער-
בריינגען די צייט מיט נוצען פֿאַר דעם דיענסט און פֿאַר זיך ועלכטס.
פֿעל אויסגעדיענטע סאָלדאַטען, איבערהויפט פֿון דער אַרימער קלאַסע
און אפילו פֿון בעל הבית'שע יודישע קינדער קענען אויך ערות זאָגען,
אז ווי האָט זיך אין דעם דיענסט געלעבט בעסער ווי אין דער היים.
פֿון וואָנען זשע נעמט זיך, אז מען זאָל ביי יודען איין „אָבענע-
געבענעס" בעוויינען ווי אַ טוידטען?

דער גרויסער פּחד פֿאַר דעם מיליטער-דינסט איז אונז נאָך גע-
בליבען פֿון אַמאָליגע אלטע צייטען, פֿון די „פּאַימעניקעס", ווען אַ
סאָלדאַט האָט געדיענט 25 יאָהר, ווען מען האָט קליינע קינדער אָב-
געריסען פֿון זייערע עלטערן און זיי כמעט אויף אייביג צוגענומען.

זעהר זעלטען האָט זיך דער סאָלדאַט נאָך 25 יאָהר דיענסט
אומגעקעהרט צוריק אַהיים, און ווען עס האָט זיך שוין אזא נס אַמאָל
אין אַ יובל געטראָפֿען, האט ער שוין קיין היים געפֿונען, ער איז שוין
געוועזען פֿערעמד נישט נור פֿון זיינע אייגענע עלטערן, נאָר אפילו פֿון
זיין אייגען פֿאָלק.

דענסמאָל האָבען אונזערע זיידעס און באַבעס באמת געמעגט
בעקלאָגען נאָך מעהר ווי אַ טוידטען זייערע קינדער, וואָס האָבען גע-
האָט דאָס אומגליק, מען זאָל זיי „חאפּען" פֿאַר סאָלדאַטען.

פֿון אלטע מנהגים און שרעק איז שווער אַ פֿאַלק אָבערגעוועהנען,
האָטש די סבה פֿון שרעק איז שוין אין נאנצען לאַנג איבערגענומען.
איבער דעם אַמאָליגען שרעק און פֿאַלשען בעגריף ווענען מילי-
טער דיענסט, טהוען פּהיילמאָל פּראָסטע אונזוויסענדע מענשען אַלערליי
מיטלען, כּרי זיך צו בעפֿרייען פֿון דיענסט.

און אַט פֿאַר וואָס איך קום יעדעס יאָהר טרויעריג פֿון פּרזיוו.
שטעהענדיג אין הויף, וואו די „פּריסטשוויע" געפֿינט זיך, זעה
איך, אז עס געפֿינען זיך צו פֿעל קראַנקע יודישע יונגע לייט אין די
בעסטע געזונדסטע טייערסטע יאָהרען, פֿעל בעפֿרייט מען נור אויף
איין יאָהר, נאָך מעהר שיקט מען אין די שפּיטאַלען אויף „איספּי-
טאניע" — זיך איבערצוצייגען אין זייער קראַנקהייט, זעהר אַ קליינע
צאָהל בעפֿרייט מען אין נאנצען.

די זענען האַלב בלינד אויף די אויגען, די האָבען שלעכטע
אויערען, די זענען געברעכט, די האָבען אַ צרעת אויף דעם קאָפּ, די
פֿעהלען 10 צייהנער אין מויל, און טהייל, וואָס האָבען נישט די אויס-
גערעכענטע פֿעהלער, זעהען אויס מיט אזוינע געזיכטער, אז שטענערע
מתים לענט מען אין דער ערד, און דאָ פֿיהרט מען זיי נאָך אין
שפּיטאַל אָדער אין נובערניע אויף „איספּטאניע", אָדער מען לאָזט זיי
אַרויס נור אויף אַ יאָהר, ווייל די גרויסע צאָהל יודישע בעלי מומים
און קראַנקע וואַרפֿט זיך צו פֿעל אין די אויגען, און ווילענדיג נישט

* דער מעדען-עריון "רות" אין קראקא האט געעפנט א העברעאישע קורס. דער אונטערריכט אין העברעאישער שפראך און דקדוק איז 2 מאל אין דער וואך אין לעזע-ציימער פון דער ביבליאטעק "עזרא" און עס נעממען אין איהם טהייל מעהר פון צוואנציג מיידלעך, מיטגלידער פון "רות".

* דער יודישער טורנפער-ריין אין קראקא וועט אין קור-צען געעפנט ווערען. די תקנות, וועלכע זענען איין מאל וועגען פארם-העלער צוריקגעוויזען געווארען זענען שוין בעשטעטיגט. די ציוניסטישע סטודענטען ווידמען דעם טורנפער-ריין די הכנסה פון זייער "מאקאבער-פייער", וועלכע איז געווען זונטאג, דעם 3-טען מאג חנוכה.

*

רוסלאנד. = דעם 4-טען נאָוועמבער האט געעפנט אין ווארשוי די יודישע געמיינדע די נייע לעהר-שולען: א תלמוד-תורה, א פריט פון קינדער און א ווארשטאט פאר קינדער, וואס לערנען זיך מלאכות, די לעצ-טע 2 אנטשטאלטען זענען געווען פון פריהער, און איצט זענען זיי נור אריבער-געפראגען געווארען אין א נייע געביידע. אין א פירערשאפט פאר א פרייזע געפינט זיך דער פריט פאר 80 קינדער מיט אלע נייטהיגע איינריכטונגען, א שולע (תלמוד-תורה) מיט 4 אבטהיילונגען, און אין א צווייטער אפיציעל—די וואר-שטאטען, די ווארשטאטען בעשטעהען פון 9 אבטהיילונגען: סטאלערין, דרעקס-לעריי, שלאָטערין, בלעכעריי א.ו.וו. אויפ'ן בוידעם געפינען זיך 2 גרויסע זאלען בעלייכטע פון אויבען אויף צייכנען און מאלען. פאריגעס יאהר האבען געלערנט אין די ווארשטאטען 286 שילער און היינטיגס יאהר וועלען זיין מעהר שילער. דעהער זענען דא 14 פערזאן. די הכנסות אויף אויסהאלטונג פון די ווארשטאטען האבען בעטראפן פאריגעס יאהר 27,932 רובעל. פערקויפט זענען געווארען זאכען, וועלכע זענען אויסגעארבעט געווארען אין די ווארשטאטען פאר 6,762 רי.

= בלאנדעס משפּט. דעם 8-טען נאָוועמבער האט נאך אמאל גע-זאָלט זיין דער משפּט פון בלאנדעס אין ווילנער אָקרושנאָי סוד, נאך ווייל עס איז געווען צו וועניג פריסיאזשע איז דער משפּט ווייטער אָבעלענט געוואָרען. די אַרואַקאַטען האָבען געבעטען, אז מען זאָל בעשטימען דעם משפּט וואָס פריהער און מען זאָל דעם בעשולדיגטען, וועלכער ויצט שוין מעהר ווי איין יאהר אין תּפּיסה, פּריליאָוען אָדער פּערגרינגערען דאָס ויצען. בלאנדעס האט זיך אויך אויפגעהויבען און אָנגעהויבען צו זאָגען: "איך וועל משוגע ווערען... איך קען נישט..." נאך די ריכטער האָבען אָבענזאָגט די ביטע פון די אַרואַקאַטען און מודיע געווען, אז דער משפּט וועט ווידער זיין אויף איינער פון די נעכסטע סעסיעס אין ווילנא.

= דער בעריהמטער טענאָר א. מ. דאווידאוו דערצעהלט אין "אנוואסט", פאר וואס ער איז געווען גענייטהיט צו ברעכען זיין קאנטראקט מיט איין מאַסקאווער אנטרעפּעניאר: "אלס אַרטיסט פון די קיזערליכע טהע-אטערען אין פעטערבורג — שרייבט ה. דאווידאוו — האב איך א פאס פון דער דירעקציע און וואָהן אומגעשטערט אין פעטערבורג, נישט וויסענדיג, אז דער פאס גיט מיר נישט קיין רעכט צו וואָהנען אין מאַסקווא, האב איך געגעבען מיין וואָרט דאָרט אַנטהייל צו נעמען אין א קאָנצערט, נאך איך האב נישט געקענט אָדער נישט געטאָרט קומען קיין מאַסקווא".

= דעם "וואַסחאָר" איז מען מודיע, אז לעצטענס איז פאַרגעקומען א פּראָיעקט צו גרינדען א לעבענס פּערויכערונגס-געזעלשאַפּט מיט הילף פון דער יודישער קאָלניאַל-באַנק, וועגען דעם אַנטראַג פון ה' שאַף אויס ביאליסטאָק, אז די באַנק זאָל איבערנעמען א לעבענס-פּערויכערונגס-געזעלשאַפּט, וועלכע עקזיסטירט שוין פון פריהער, האט דער וויענער אַקציע-קאָמיטעט געשיקט אין יול דעם פּערוואַלטער ה' לעוואַנטיץ, אז ער זאָל איבערשמועסען די זאך אויפ'ן אָר. דעם 10/7 איז געווען אין אַקציע-קאָמיטעט איין פּערזאָנלונג, אויף וועלכער מען איז אָבער נישט געקומען צו קיין שום בעשלוס. דעם 26/9 איז געווען אין וויען די צווייטע פּערזאָנלונג אונטער פאַרזיץ פון דר. הערצל. נאך די זאך איז ווייטער אָבעלענט געוואָרען און וועט ווערען בעקלערט אויפ'ן קומענדען קאָנגרעס.

= דער סענאט האט ערקלערט, אז לויט די תקנות פון פאספארטען זע-נען יודען, וועלכע קומען קיין קיעוו אויף וועניגער ווי א מאָג, נישט מחויב צו האָבען אויסער פאספארטען נאך אַראַקומענט, אז ער האט דאָס רעכט צו וואָהנען א געוויסע צייט אין קיעוו.

= ווי דער "קיעוואליאנין" שרייבט, האט דער סענאט ערקלערט, אז ווען צעכאווע בעלי מלאכות, וועלכע ווילען זיך פערשרייבען אויף א צייט אין א קיעווער צעך, זענען נישט מחויב צו עקאמינירען זיך נאך אמאל אין קיעוו. אויב זיי קענען וויער מלאכה, און עס איז גענוג אז זיי זאלען נור צושטעלען וויער אטעסטאט פון צעך.

— לויט דעם דין וחשבון פון דער חברה צו שטיצען בעלי מלאכות און אקערויכער אין ארץ ישראל איז די צאָהל פון איהרע מיטגלידער געווען ענדע

דער אלטער פחד הערשט נאך היינט אויך צווישען פראסטען עולם, אין וועלכען עס נעהען איבער די שרעקליכע מעשות פון א מאַ-ליגען מיליטעריענסט פון איין דור צום אנדערען.

צו דעם העלפֿען נאך די שענע לייט, וועלכע נעהמען זיך אונטער פֿאַר אַ קלייניקייט מאַכען גרינג, אָהן וועהמאַן, דעם פּריוויזניק פֿאַר אַ בעל מום און זאָגען צו, אז מען וועט געוויס בעפרייט ווערען. און דאָס איז בעוואוסט, אז אַ פּראָסטער מענטש גלויבט יעדען בעל מופת און זיינע מופתים.

די אלע שערליכע זאכען דאָרף מען אויסוואַרצלען צווישען יודען און איבערהויפט אַראָבואַרפֿען דעם אומיוסטיגען פחד וועגען אמאָליגען מיליטעריענסט.

עד היום בעוויינט מען ווי אַ טיידטען דעם יונגען מאַן, וואָס "מען נעמט צו".

דאָס האָט געפאסט אמאָליגע צייטען, ווען מען האָט געדיענט 25 יאָהר, אָבער ביי היינטיגע 3—4 יאָהר גרינגען מיליטעריענסט דאָרף מען מעהר וויינען און קלאָגען אויף די אמת'ע און געמאכטע קאליקעס, אפילו דענסטמאַל ווען מען לאָזט זיי אַרויס פֿרײַ, וואָרום וויער לעבען איז אויף אייביג צובראָכען.

זאָלען דאָס שטענדיג געדענקען די יונגע לייט, וואָס דאָרפֿען שטעהן "צום פּריוויז", און אויך די עלטערע פֿון די יונגע לייט, וועלכע טראָגען זיך אומיוסט אַרום מיט דעם אלטען פחד פֿון אמאָליגע יאָהרען. זאָלען זיי די בעלי מופת, וואָס זאָגען צו מאַכען גרינג מומ'ען שרייבען פון זיך ווי שדים און רוחות.

דענסמאַל וועלען די אמת'ע קאליקעס פון געבוירען אָן און וויערע עלטערע פֿערשפּאַרען מורא האָבען פֿאַר דאָנאטשטיקעס און אויסברענגען אויף ווי די לעצטע אַרימע יודישע גראַשענס.

דענסמאַל, ווען מען וועט דאָס אלעס געדענקען און אויסראמען די אורזאכען, וועלכע ברענגען צו אזויגע שרעקליכע טרויריגע פאַקטען, דאָן וועלען מיר אויך פֿרײַ ווערען פֿון די אלע אומגליקען, וועלכע די "געמאכטע" קאליקעס ברענגען אי זיך, אי דעם כלל.

מ. חיות.

די יודישע וועלט.

עסטרייך. * געגען די רומענישע עמיגראַנטען פון אונגאַרן איז מען מודיע, אז דאָס מיניסטעריום דעם אינערען האָט ברעה צו פֿערהיטען, אז די רומענישע עמיגראַנטען, וועלכע קומען מאַסענהאַפֿט איבער דער אונגאַרישער גרענעץ זאלען זיך נישט בעזעצען אין לאַנד אָדער זיך אַ לאַנגע צייט דאָרט אויפֿהאַלטען, ווייל זיי זענען זעהר אַרים און דאָס איז אַ סכנה פֿאַרן לאַנד. צו דעם צוועק האָט דאָס מיניסטעריום דעלעגירט אַ בעאמטען צו דער גרענעץ, וועלכער זאָל די זאך גענוי שטודירען, מען האָט געפונען, אז די עמיג-ראַנטען ווערען דאָס רוב וועגען מאַנגעל אין ריזיע-הוצאות פון אנדערע לענדער פֿערוויזען און דערפֿון האָט די אונגאַרישע שטאַטס-קאַסע אַ שאַרען. דאָס מיניס-טעריום האָט בעשלאָסען זיך צו פֿערשטענדיגען מיט אנדערע מיניסטעריען אי-בער די תנאים אונטער וועלכע מען זאָל די רומענישע עמיגראַנטען ערלויבען די גרעניצען צו פאַסירען. לויט דיזע פֿערהאַנדלונגען האָט דאָס מיניסטעריום אין אונגאַרן בעפֿאַהלען אז נור אזעלכע עמיגראַנטען זאלען מענען אַריבערגעהן די גרע-נעץ, וועלכע האָבען ריזיע-הוצאות וועניגסטענס 400 קראָנען און זענען עלטער פֿון 10 יאָהר. (פֿון 2—10 יאָהר דאַרפֿען האָבען יעדער 200 קראָנען). אָדער ווען זיי האָבען פֿון וואַסער ס'איז ריזיע-בירא אויסגעשטעלט אַ ריזיע-בילעט וועלכעס איז אויך ערב דערפֿאַר, אז עס פֿערוואַרנט זיי מיט עסען און אין געגעבענעם פֿאַל מיט קראַנקע-פֿלעגע און בעגרעכניס-הוצאות.

1900—5015, וועלכע האָבען אריינגעבראכט שטענדיגע און צופעליגע נדבות 82,212 ר' און לטובת הפועלים 23,720, סך-הכל 55,932 ר', עהרענמיטגליע-דער איז דאָ 26.

== אין באלטא האָט זיך געגרינדעט מיט השתדלות פֿון ראבבינער ה-שיינקין איין ארמטל אויסצוארבייטען מאַכאָן און רעם 23/10 איז געפֿיערט געוואָרען די עפענונג פֿון אַ מאַכאָס-פֿאַבריק פֿאַר דעם ארמטל, דער בעקאָנטער גרינדער פֿון ארמטלען ה' לעוויתסקי איז געווען אויף דער עפענונג און גע-האַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט אויסגעדריקט זיין צופֿרידענהייט, וואָס ער זעהט, אַז יודען האָבען מאַך פֿיעל מעלות ווי ער האָלט פֿון זיי און נישט ווי עס האָלטען פֿון זיי אַנדערע. די בעסטער אַריה אויף דעם זענען די 150 אר-טלען, וועלכע זענען געגרינדעט געוואָרען מיט זיין הילף און וועלכע בעווייזען, אַז צווישען יודישע בעלי מלאכות הערשט אַחדות און אַז זיי זענען מעהר נומה צו לעבען בחברותא און נאָכצולאָזען זייערס צוליעב אַנדערע, געענדיגט זיין רעדע האָט ער מיט איין אויסדרוק פֿון סימפּאטיע צום ציוניזם.

— אין ראסטאווי-דאן האָט דער פֿאָליצימיסטער ערלייבט איין אסיפה פֿון די אַקציאָנערען פֿון דער יודישער קאָאָניאל-באַנק, אויף דער דאָזיגער אסיפה זענען אויפגעקליבען געוואָרען אלס רעלעאָנטען אויף דעם פֿינאַנציעלן קאָנגרעס ה'י. ד. גומערמאן, מ. ג. אייזענשטאדט, מ. ל. ראבינאוויטש, ס. ג. קאניאדסקי און ס. י. גינבורג.

— אין ביאליסטאק ווערען געמאַכט די הכנות צום בויען אַ ניי הויז פֿאַר די יודישע האַנדלעך-שולע, דער נרבן ה' ק. ז. וויסאַצקי, וועלכער האָט צוגע-זאָגט געבען אויף דער זאל 60,000 רובל, האָט שוין אַרייגעטראָגען אַ מטייל פֿון דעם געלד.

*

דייטשלאַנד. = דער קאָמיטעט פֿון דער יודישער געמיינדע אין בערלין בעשטעהט פֿון 20 מיטגלידערע, בשעת עס איז פֿאַרגעלעגט געוואָרען פֿאַר זיי די שאלה, צי מען זאָל איינפֿיהרען אין די בתי מדרשים און קלויזען אַ גאָטעסרעכטס אַלע זונטאָג, האָבען 11 מיטגלידערע אויף דעם נישט מסכים גע-ווען, איצט טרעטען אַרויס אייניגע קאָנסערוואַטיווע מיטגלידערע פֿון קאָמיטעט, און פֿון די נייע וויכאָרעס איז געווענדרט, אויב מען וועט איינפֿיהרען אין בערלין תפלה בצבור אום זונטאָג אָדער נישט. די ליבעראַלען זאָגען, „אַז די תפלה אום זונטאָג איז גייסטיג, ווייל שילער און סוחרים זענען פֿערנומען אום שבת און האָבען נישט קיין צייט צו געהען אין שול הערען אַ גומע דרשה און אַ שטע-נעם כאר“.

== אין דער פֿינאַנץ קאָמיטאָן פֿון בייערישען סיים האָבען אייניגע מיט-גלידערע מיט דר. ה. י. אָן דער שפֿיצע פֿאַרגעלעגט אַז דער סיים זאָל אויפ-מערקאָם מאַכען די רעגירונג דאָריף אַז זי זאָל נישט צונעהמען קיין יודישע בעאַמטע אין וויסטיץ-מיניסטעריום מעהר ווי עס קומט אום בערך דער צאָהל פֿון דער קריסטליכער בעפֿעלקערונג צו דער יודישער, דערווייל איז דאָס בע-קלערען פֿון אַנטראָג אָבערגעלעגט געוואָרען, נאָר מען רעכענט אַז דער מיניסטער וועט נישט מסכים זיין מיט דעם אַנטראָג ווייל ער איז געגען דער קאָנסטי-טוציאָן.

*

ענגלאַנד. = דער מיטאָרבייטער פֿון „דזאיש קראניקל“ האָט געשמועסט מיט'ן דירעקטאָר פֿון דער יודישער קאָאָניאַלאַצאָן ה' ראָזענבוים וועגען די ענינים, וועלכע די באַנק קלערט צו טהון. ה' ראָזענבוים האָלט פֿאַר גלייך, אַז די באַנק זאָל פֿאַר אַלעם עפענען איין אַבטהיילונג אין יפו. די מער-קישע רעגירונג וועט גערן צולאָזען קיין ארץ ישראל פֿרישע קאָפּטאָלען, וועלכע וועלען שטיצען די קאָאָניסטען און געבען די מעגליכקייט דעם דאָרטנען נייעם לאַנדווירטשאַפֿטליכען און מעכנישען ביוראָ, צו פֿערברייטען זיין טעטעטיגקייט סיי אין האַנדלעל סיי אין פֿאַבריקאַציען. ווייל דער גרעסטער טעהיל אַקציאָנערען זענען רוסישע יודען, דערום וואָלט גייסטיג געווען צו עפענען 2 אַבטהיילונגען אין רוסלאַנד אין גרויסע יודישע שטעט, כדי צו שטיצען יודישע פֿאַבריקאַנטען און סוחרים, אויסערדעם דאָרף מען עפענען איין אַבטהיילונג אויך אין לאַנדאָנער איסטענד, דורך וועלכע די לאַנדאָנער אַקציאָנערען וועלען קענען פֿיהרען זייערע געשעפֿטען מיט רוסלאַנד. עס איז זעלבסט פֿערשיטענדליך, אַז די באַנק וועט זיך דערווייטערען פֿון עסקים, וועלכע זענען פֿערבונדען מיט ריוויאָ.

אַלגעמיינע וועלט נייעס

רוסלאַנד. = די מאַסקווער סטודענטען ביים מינים-טער. דעם 4-טען נאָוועמבער האָט דער מיניסטער פֿון פֿאָלקס-בילדונג מ. ס. וואָנאָוואַס קי וויענדיג אין מאַסקוואַ אויפגענומען אין האַמטל אַרעפּאָט-ציע פֿון מאַסקווער סטודענטען, וועלכע איז געקומען צו איהם מיט אייניגע בי-טען, די דעפּוטאציע איז בעשטאָנען פֿון 19 פּערזאָן, די פֿאַרשטעהער פֿון פֿער-שיעדענע קורסען און פֿון אַלע פֿאַקולטעטען, דער מיניסטער האָט פֿריינדשאַפֿט-ליך צוגענומען די סטודענטען און מיט זיי פֿערבראכט מעהר ווי אַ שעה, די ערשטע שאלה פֿון די סטודענטען איז געווען וועגען צוריקגעהמען אין אויג-

ווערויטעט וויערע חברים, וועלכע זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען אויף דער פּראָווינץ איבער די סטודענטען-אונדזעהן. דער מיניסטער האָט געענטפֿערט דע-רויף, אַז אַלע סטודענטען, וועלכע זענען געוואָרען אַרויסגעשיקט נור צוליב די אונדזעהן, האָט מען שוין צוריקגעשיקט, נאכהער האָבען די שליחים פֿון די סטודענטען געבעטען, אַז מען זאָל ערלויבען אַלע, וועלכע ענדיגען אַ גימנאַזיום איינצוטריטען אין וואָס פֿאַר איין אוניווערסיטעט זיי ווילען און נישט דוקא אין די אוניווערסיטעט, וועלכע געפֿינט זיך אין דעמולעכען לעהר-ראַיאָן ווי די גימ-נאַזיע. דער מיניסטער האָט דערויף געענטפֿערט, אַז ביי אַזאַ אָרדנונג וועלען די אוניווערסיטעטען אין מאַסקוואַ, אין פעטערבורג תמיד זיין איבערפֿולט, בעת די פּראָווינץ-אוניווערסיטעטען וועלען זיין פּוסט, אויף די דריטע שאלה — אַז מען זאָל די יודען לאָזען אַ פֿרייערען צומיט אין די הויכע שולען — האָט דער מי-ניסטער געענטפֿערט, אַז די שאלה ווי אויך די שאלה וועגען צולאָזען פֿרויען אין אוניווערסיטעט איז איין אַלגעמיינע עיקר-פּראָגע און געהערט נישט צום מי-ניסטעריום פֿון פֿאָלקס-בילדונג, וועגען דער פּראָגע צו מאַכען איין געריכט פֿון סטודענטען, האָט דער מיניסטער געזאָגט, אַז דאָס איז נישט מעגליך, ווייל די סטודענטען זענען נישט צוגעגרייט דערצו, ווייטער בעקלערט איצט דאָס מיניס-טעריום די שאלה צו פֿערברייטען דאָס געריכט פֿון דער אינספּעקציע אויף אַ גע-ריכט פֿון פּראָפֿעסאָרען, דער מיניסטער האָט אויך אָבערגעזאָגט די ביטע פֿון די סטודענטען וועגען ערלויבען זיי מאַכען אסיפה, האַלטענדיג פֿאַר מעגליך נור אסיפות פֿון סטודענטען אויס איין קורס אונטער דער השגחה פֿון די פּראָפֿעסאָ-רען. בכלל ווערט יעצט אויסגעאַרבעט אין מיניסטעריום די שאלה וועגען סטו-דענטען-אַרגאַניזאַציען און וועט ווערען ענטשיידען אין קומענדיגען מאָנאַט.

== פֿון לאַדז איז מען מודיע, אַז האַטש עס איז איצט שווער צו בע-קומען סחורה אויף באָרג, פֿון דעסטוועגען איז זעהר שטאַרק דער מסחר מיט לאַדזער מאַנפֿאַקטור, אַזוי אַז עס איז כמעט נישטאָ קיין סחורה אין די גע-שעפֿטען.

== דער מיניסטער פֿון אינגערען האָט ערקלערט דעם „וואַסחאָר“ און די „פעטערבורגסקא וויעדאָמאָסטי“ די ערשטע אַזורה פֿאַר וויער שעדליכע ריכטונג.

== דאָס מיניסטעריום פֿון פֿאָלקס-בילדונג האָט בעשטעטיגט, אַז עס דאַר-פֿען ווערען בעפֿרייט פֿון שכר-למוד אין די גימנאַזיען און פּראָגיימנאַזיען אויך קינדער פֿון יודישע לעהרער און דאָקטוירים, וועלכע האָבען געדינט גיט וועניג-גער פֿון 10 יאָהר סיי אין רעגירונגס-שולען סיי אין קהל'שע יודישע שולען.

== ווי מען דערצעהלט, דאָרף זיין אין אָרעס אין מיטע נאָוועמבער אַ בעראַטהונג פֿון אַגראַנאמען און ענינים, וועלכע זענען גוגע די קאָאָניאַציען אין ארץ-ישראל, אין דער בעראַטהונג וועלען אַנטהייל געהמען אויך די פֿאַר-שטעהער פֿון דער חברה צו שטיצען בעלי-מלאכות און ערדאַרבייטער אין סיריען און ארץ-ישראל.

מיין קליין שיפּעלע.

ווי עס ברויזען, ווי עס קאכען
אויף דעם ים די ווילדע וועלען!
אַה, וואו זאל איך מיט מיין שיפּעל,
מיט מיין שיפּעלע זיך שטעלען?

ווי די חנאליעס שפּרינגען האפּטיג,
ווי די שטורם-ווינדען בלאזען!
אַה, ווי זאל איך מיט מיין שיפּעל,
מיט מיין שיפּעלע זיך לאזען?

ווי די גרויסע שיפּען לויפּען,
ווי זיי פֿיפּען, ווי זיי ברויזען!
אַה, ווי זאל איך מיט מיין שיפּעל,
מיט מיין שיפּעלע דא שווימען?

און איך שטעה ביים ברעג געבראכען,
פול מיט נעגאטאָ און פּערלאנגען,
און איך זעה די גרויסע שיפּען,
און דעם פֿרייטען ים דעם לאנגען...

און איך זעה די גרויסע שיפּען,
ווי זיי נאָנען, ווי זיי טרייבען,
און ביין זאָנדיג ברעג און שטילען
מוז איך מיט מיין שיפּעל בלייבען.

אברהם רייזען.

ישראל'יק דער משוגענער

פֿעקל'יקט אין די הויכע עולמות.

געדורקט בהשגחה

מענדעלי מוכר ספרים.

(פארטזעצונג)

מיט רעש, מיט אימפעט פליהען די רוחות איבער פלאנעטעס און שטערען, ווייט-ווייט ערגיץ העט אין עק וועלט. עס ווערט מיט א מאָל שוואַך-שטונקעל אין די אויגען. עס רוישט, שטורמט אַרום און אַרום, עס בלאָזט, קלאַפּט אַ שרעק. דאָס האָט פֿון נאָט דער פֿערטריבענער, דער וויסער פֿאַרצייטיגער יתהו'נבחה' ויך געריסען ווי אַ ווילדע ה'ה פֿונ'ם פֿערשלאָסענעם געפֿינגעניש, אַריינצושפּרינגען אין דעם גבול פֿון אָרט און צייט. דאָס האָט דער אַשמדאָי געפֿאַכט מיט זיינע פֿליגעל, געקלאַפּט אין די טויערען פֿון דער אייביגער, אַמאָלדיגער פֿינסטערניש, געקראַצט, געזוכט עפֿים אַ שפּאַלט ווי הינטענאַרום אַרויסצולאָזען זי פֿריי און פֿער-פֿינסטערען די וועלט. אַי, ווי שרעקליך דאָס דאָזיגע אָרט איז, נאָר אַ געוואָלד! דאָ איז די גרעניץ פֿון ליכט — ווירקליכקייט — און פֿון חשכות — גאָרנישט' אַ תּהום. עס איז אַ נוואַלדעניש, אַ שפּאַרעניש, אַ ראַנגלען ויך דאָ צווישען די געמאַרקען. עס הויבען זיך אויף שוואַרצע חמאַרעס ווי די בערג, אַט-אַט, דאַכט זיך, פֿערשלינגען זיי הימעל און ערד. פֿייערדיגע מלאַכים אָבער, וואָס שטעהען אויף דער וואַך מיט בלייזע פֿלאַמענדיגע שווערדען, רונערען און בלייטצען און שרייען: יאַזאָ! ... ביז דאָנען און נישט מעהר ו' — עס ווערט אַ חאַפּעניש. אַ יאַגעניש, פּוטיץ צוריק ווידער אין זייער רוח אַריין... פֿון איין זייט דאָרט מאַנט וואָס ווייטער אַלץ העלער העלער. די הימעלען פֿערשטעלען דעם פֿבֿור פֿון נאָט, פֿתּוח מלאַכים זאָנען ש'יך, איטליכע נשָמָה לויבט זיין נאָמען הַלְלוּהָ! און פֿון דער אַנדערע זייט אַקענען איז שטאַק-פֿינסטער — נאָכט! ... עס ווידמען זיך דאָרט מיני שלעק, שוויבלען און גריבלען די אַלע ווילדע נפּשות, ביזע רוחות שרייען ווי די לעמפּערטען, ווילען פֿערציקען, צערשטערען — אַלסדינג צו אַלדי שוואַרצע יאָהר!

יִנְהָ הַגִּבּוֹר, איהם איז נישט אזוי שלעכט געווען צוליגען אין בויך ביים פיש ווי מיר ביים אַשמדאָי אין בוזעם. אונז ביידען, אמת טאָק, איז געווען גענוג פֿינסטער און ביטער. אַדאָך-און וועה צו אונזער ביי-דעם מול, צו ליגען אין דער קלעהם, אין אַזאַ שכנות מיטעהענס-געזאָגט. דאָ איז פֿאַרט אַ גרויסער חילוק, ער, יִנְהָ, האָט ווייניגסטענס געקענט האַמט שרייען. תּפּלה טהון צום אויבערשטען, זיך בעטען אַהיים — און איך האָב געמוזט האַלטען מויל, נישט געטאַרט טהון אַפֿילו אַ פּיפּס, שאָ! די ליצים זאָלען עס הלילה נישט דערהערען, דער רוח זאָל מיך נישט אַ חאַפּ טהון, דערמאָהנענדיג זיך אין מיר, און אַרויסוואַרפֿען מיך ווי אַ דערקוועטשטע וואַנג אין דעם טיפּען אָברונט.

עס איז אַ רעש, אַ געפֿילדער! הויך אין די הימעלען דרעהען זיך, קעהרען זיך וועלטען, זונען און לבנות געהען-אויף און אונטערגעהען, איטליכער בעזונדער פֿאַר זיך. עס ענדערען זיך די צייטען, עס בייטען זיך פֿון שטערען די וואַכען, די אַראָב יענע אַרױף, איטליכער אין זיין צייט, יעדער אין זיין אָרט, עס זאָל עס געקרימט ווערען אויף אַ האָר! דער אַשמדאָי פּויקט צונויף זיין פֿעקיל רוחות און לאָזט זיך מיט זיי צוריק צו אונזער ערד, וואָס דרעהט זיך, אויסעהענדיג ווי אַ שפּילצען-קעפּיל, ערגיץ ווייט דאָרט. ער וויל, הער איך, זי נישט אַבלאָזען. קיין אַנדערע ווי זי טויג איהם נישט אזוי צו זיין אַרבייט. דאָ האָט ער גענוג בעהעל-

פֿערס, גענוג מיטעל צו וויווען זיינע גבורות. דאָ איז אַ האַפּנונג ער זאָל בייקומען, אין דער מלחמה מיט דעם רבּונו של עולם זאָל ער זיין פֿון אויבען.

— וואָס טויגט איהר? ... וואָס קומט אייך אַרויס פֿון יענע אַלע הימעלען, פֿון אייערע אַלע גן-עֶדֶן'ס, אַז איהר זענט קעכט, לאַקיען? אַז איהר האָט נישט קיין פֿרייהייט, קיין אייגענעם ווילען, אַז איהר זענט נור קוקלעס, וואָס טהוען, מאַכען מיט די ליפּען, פּלאַפּלען אַזוי ווי מען דרודעלט זי אָן? ! טפּו זאָל עס ווערען אינגאנצען! — זאָגט דער אַשמדאָי, אויפּשטעלענדיג ביידע קולאַקעס אין דער הויך, שפּייעט מיט פֿעך און שוועפֿעל, בלייבט — בלייגעלט מיט די אויגען, שיסט דערנאָך אויס מיט אַ געלעכטער, אַ שניידענדיג ווי אַ מעסער, שרייט זיך איבער מיט די רוחות אויף משונה ווילדע קולות און נישט זיי אונטער חשק גיכער נאָך איהם צופֿליהען.

ער פֿליהעט האַסטיג. וואָס אַ מאַך מיט די פֿליגעל פֿליהט ער אָב אַ וועלט, וואָס ווייטער ווייטער ווערט די ערד גרעסער גרעסער און דער אַשמדאָי אַלץ רהיגער. פּלוצלים בלייבט ער שוועבען שטיל, ברעכט זיך, ציהט זיך, גלייך ווי ער וואַלט פֿון זיך אַראָבעוואַרפֿען משה גאַנצע בערג, און אַריינפֿאַהרענדיג מיט דער האַנד צו זיך אין בוזעם, אַ קראַמץ צוטהון זיך מסתמא, טאַפּט ער גאָר אומגעריכט מיך אָן. — עַע, וואָהין, ישראל'יק, דו האָסט זיך פֿערקליבען! לאָז מען, נור אַ ווייילע פֿונ'ם אויג דיך אַבלאָזען קריכט-דו קריכט און קענסט באַלד אין דער גרנרת אַריינקריכען! ... אַינז זייט זיך משריה, רב ישראל'יק, ווייטער אַביסיל, ריקט זיך, רב ישראל'יק, זייט-זשע מוחל! — בעט מיך דער אַשמדאָי מחילה און שלעפט מיך אַרויס, האַלטענדיג צווישען די פֿינגער מיט אַ קליין קוועטשעלע.

אָוודאי איז פֿע, טאָק, וואָס פֿע הייסט! דאָך פֿאַל איך ביי מיר נישט אַראָב, מאַך מיר האַרץ, דערמאָהנענדיג זיך אין מיין וואַנד ער-דינער נעשיכטע, וואָס מיט מיר האָט ביז אַהער זיך פּאַסירט, און טראַכט ביי מיר: בע... נישקשה! אַז איך האָב געקענט מאַכען ביז אַהער אַזאַ רייווע, אַ קאַטאַוועס עפֿים אַזאַ רייווע, אויס זיין וואו די וועלט האָט איין עק, געפֿינגענדיג זיך צווישען אַזוי פֿעל נישט-נוטע, אַלער-ליי שלעק און בלייבען גאַנץ מיט די ביינער, וועל איך, אַסיר-צה-הישם ווייטער מיך מסתמא אויך אויסדרעהען. מיט דעם דאָזיגען בטחון צאָפּעל איך ביים אַשמדאָי צווישען די פֿינגער, אַנקענענדיג איהם דערביי משונה, עפֿים מיט אַזאַ מינע, ווי איינער רעדט: מילאָ אַקוועטש איז אַ קוועטש, בין שוין געוועהנט... קלייניקייטען! וואָס-זשע אָבער נאָ וועט זיין ווייטער? — דיין טרפֿהיגע מול, ישראל'יק, וואָס אַצינד גראד בין איך אויפֿ-געריימט, שיינק איך דיר, זיסט, וואַלסט דו ביי מיר געפֿלינגען מיטן קאַפּ אין דער-ערד, עס וואַלט פֿון דיר נישט געבליבען קיין זַכָּר — זאָגט דער אַשמדאָי און לאָזט מיך אָב פֿריי ביי זיך אויף דער האַנד.

אַבי זוכה געווען צוהערען עפֿים אַ נוט וואָרט ווער איך שוין ביי מיר שטאַרק, געהויבען... און שטעל מיך איין, ווי אַ היימישער, דעם אַשמדאָי אויף צוקאוועשטש צו טהון אַ פֿרעג:

— וואָס איז מיט דיר, פּאַני אַשמדאָי, אַזוי די שַמָּה?

— אָט וועסט דו, בְּהִמָּה, באַלד זעהען פֿאַר וואָס — ענטפֿערט ער און טהוט מיר ווידער אָן די פֿרילען, אַ שנאָל געבענדיג מיר דערביי מיט אַ זיס-זווער שמיכעלע אין דער שפּיטן גאָז — אַינז, דו זעהסט עפֿים דאָרט אויף דער ערד?

— שווערליך! — זאג איך, רייבענדיג די נאז און די אויגען — עפֿים געהען אַרױף זיילען רויך ווי פֿון טױזענט פֿײַערשפּײַענדיגע בערג. ס׳איז דאָרט עפֿים אײַן אײַבערקעהרעניש ווי קרום און עמורה!

— נײַן, נאָרעלע! — מאַכט דער אַשמדאָי, אַ בלאָז געבענדיג אַזױ, אַז דער רױך איז זיך צוגאַנגען אין דער זײט — קוק אַצינד וועסט דו זעהען קױמענס. דאָס רױכערען דאָרט גרױסע, הױכע קױמענס פֿון מײנע טױזענטערליי פֿאַבריקעס: פֿאַבריקעס פֿון האַרמאַטעס, ביקסען און פֿל-אַר-מײַ אַנדערע פֿל-זון אויף צומאַכען דעם טױט; פֿאַבריקעס מעהר וויפֿיעל מען בעדאַרף אויף צו פֿעלשען אין לעבען נײַטיגע זאַכען. און אויך פֿאַבריקעס אַזױנע אויף צו מאַכען שמאַכטעס, וואָס עפֿים נישט אַזױ שטאַרק נײַטהיג אין לעבען אַרײַן; פֿאַבריקעס פֿון כלים און מאַשײַנעס, צו פֿערשפּאַרען מענשענס הענד, פֿערוועלווערען זייער אַרבייט און צונעהמען בײַ אַ סך די פֿרױד; פֿאַבריקעס פֿון אַזעלכע מיני קמאַזאָט ווי צו פֿערקירצען אַרט און צײַט און דורכדעם צו פֿערקירצען זעהר אַפֿט טאַקיי דעם מענשענס יאָהרען; פֿאַבריקעס צו דרוקען און צו פֿערשפּרייטען אין דער וועלט גיך און געשווינד זעהר פֿיעל נאָרעשקײטען — ליגענס, רבֿילות, בלבלולים, וואָס נישט געשטױגען נישט געפֿלױנען, שטאַה — קנאַה, נאָך און נאָך אַזעלכע מױסע זאַכענישען און אַל דאָס בײַז אײַנע אַקענען די אַנדערע... קורץ און גוט — דאָס איז דער רױך פֿון דער ״צװײלױזאַציע״, ווי הײסט עס בײַ אײַך דאָרט. וואָרט נור, וואָרט אַ וויילע אַט האָסט דו אַ פּאַנאַראַמע. קוק, זײ מוחל, און האָב הנאָה!

עס עפֿענט זיך אויף פֿאַר מײנע אויגען אַ שטיק לאַנד, וואונדער שטען, נור אַ געמעהל. פֿעלדער געהילט אין אַ סאַמעט-גרינעס מאַנ-טעל פֿון יונגע פֿרישע תבואות, געשפּריינקעלט מיט בלימכענליך בײַ די קאַנטען. אין טהאַלען פֿיטערען זיך שאַף און אויף בערגליך שפּרינגען קלאַר-ווייסע ציגען. אין דער לופֿט טראָגט זיך אַ קאַנצערט פֿון אַלער-לײ שטימעס: אַ געזאַנג, אַ קנאַקען פֿון שפּיל-פֿיינעליך אין וועלדער און וועלדליך; אַ שמוצערען, אַ ווזשען, אַ צימפּעלען פֿון פֿליהענדיגע מיקען, זשוּקליך אויבען, און פֿון שפּרינגענדיגע גיילען, הײשרעקען אין דעם גראַז אונטען, און צוויילען אַ הירזען פֿון פֿערד אויך אַ צובאַסעווען פֿון קוה אויף דער ברייטער געמבע. ווייט אַרום ליגען צווייט דערפֿאָליך, פֿערמעס, הײזער געזונטע, געבויטע מיט אַלסדיג אין דעם בעליהבתיש-קײט, דערבײַ גרױסע שענע גערטנער און ווינגערטנער. דאָרט בליהט דער וויינשטאַק, דער פֿייגענבוים צולאַזט זײנע בלעטער, רױזען און אַלע אַנדערע שמעקענדיגע קרייטעכצער גיבען פֿון זיך אַרויס אַ ריח פֿון געוירקן. קינדער שפּרינגען ווי די ציגעליך אויף די הױפּטען, שטיפען, לאַכען פֿונם גאַנצען האַרצען, עלטערע זיטצען אָנגעלעהענט אונטער בײַמער, רױכערען, שמועסען גאָר פֿריינדליך, עסען, טרינקען און זענען פֿרעהליך.

— אַך — זאָג איך — ווי גוט, ווי שען! ס׳איז דאָך עפֿים דאָ אַ לעבען, גאָר אַ גיגלען!

— אַי-אָ שען? אַט וועסט דו באלד זעהען עפֿים שענערס! — זאָגענדיג אַזױ טהוט דער אַשמדאָי אַ מאַך מיט דער האַנד פֿאַר מײנע אויגען פֿלינק ווי אַ פּאָקוסניק און הײסט מיר קוקען.

— אַי-אָ! — לאָז איך אַרויס אַ ביטער געשרײַ — נישט צודער-קענען דאָס לאַנד אַזױ ווייט איז עס, אַזאַ חורבן! נאָקעט זענען די פֿעלדער, נישטאָ קײן ווייץ, נישטאָ קײן קאַרען, אַ פֿייער האָט אויס-געקוקעלט, אויסגעברענט בײַ אײַן גרעזעלע דאָרט. פֿערדאָרט שטעהן בײַמער, די צווייגען צעבראַכען, אויס פֿרעהליכקײט בײַ מענשען, מען

הערט נישט קײן קול פֿון פֿיה — שאַ, נישט קײן פֿיפּס, פֿיינעל און בהמות עפֿים ווי אויסגעשטאַרבען!...

— דאָס האָט זי, די צוויילױזאַציע, אַזױ געמײהעט — דערקלעהרט מיר דער אַשמדאָי די זאַך מיט זיין געוועהנטליך בײַז געלעכטערליך — דאָס איז זי פֿאַר גוטסקײט געקומען אַהער אומגעבעטען מיט בלוט און פֿייער און זיילען רויך. געקומען איז זי פֿון גאַנץ ווייט זיך לאָזען צו-דערקענען דעם היגען פֿראַסעטען עולם דאָ מיט איהרע טובות. און אַזױ ווי דער עולם אָבער האָט זיך בעדאַנקט, געוואָלט לעבען ווי פֿריהער אַהן די טובות, האָט זי איהם געלעהרענט דרך-אריין, געוויזען ווער על-טער איז. — וואָס איז מיט מיר, פֿענסט דו, אַזױ שמחה? בהמה! ס׳איז אַ פֿרייד צו זעהען ווי זי ברענט, סמאָליעט אַ וועלט. קלעקט איהר נישט אויף איהרע חפצות די וועלדער, גראָבט זי זיך ווי אַ קראַט טיף אין דער ערד, רײסט דאָרט קברֿים פֿון פֿאַרצײטיגע געוועקט, פֿלאַנצען העט-העט נאָך פֿאַר דעם מבול, פֿון וועלכע ס׳איז געוואָרען פֿערהאַרטעוועטע קיילען, און געהמט זײ צו איהר געברויך. עס וועט איהר נישט קלעקען באלד דאָס אויך, זי וועט אויסברענגען, אויפֿפֿרעסען דאָס אינווענינסטע אין דעם בויך פֿון דער ערד — דענסטמאַל וועט זי זיך אַ נעהם טהון אויבען צו דער זון. פֿון דעם אַלעס ענעס רײטוואָגען דאָרט אין הימעל וועט זי אַרויסגנבֿהנען די הײסע-ברענענדיגע שרָפֿים און זײ אײַנשפּאַנען אין איהרע מאַשינעס, צושלעפען, צודרעהען רעדער, אונטערשטײענדיג זי, מחילה, מיט עלעקטרישע-בליצען עס זאָל דונערען, שיסען, פֿליהען, טראַסען — פֿוף-פּאָף-פֿוף!... בהמה! די אַלע קױמענס פֿון די גומאַ-גומאַזאָט פֿאַבריקעס דאָרט, דאָס זענען מַזבֿחֿות, וואו עס רױכערט זיך לכבוד מיר ולכבוד דעם גאָלדענעם קאַלב — דעם גאָט פֿון ספּעקול-לאַציעס, שווינדעל, פֿראַיעקטען און געלד. דער דאָזיגער רױך טריקענט אויס די הערצער, רױכערט אויס פֿון דאָרט די געפֿיהלען און פֿערוואַג-דעלט אַלסדיג אין סחורה. ליבע, פֿריינדשאַפֿט, פֿרומקײט, גלױבען, צדקה און דעסגלייכען — אויך סחורה. און וואָס נאָך? ער דער דאָזי-גער רױך, רױכערט ביסל-בױז פֿון דאָרט אויס אויך יענעם, וואָס איך טאָר זיין גאַמען נישט דערמאָהנען, עס ווערט איהם דאָרט אַלץ אײַנגער, אײַנגער, עס בלייבט איהם אַלץ ווייניגער אַרט, ער ריקט זיך מחילה, אַלץ ווייטער, ווייטער, און מיט דער צײַט, ס׳איז דאָ אַ האַפֿ-גונג, וועט די ערד אײַנגאַנצען בלייבען מײנע...

— אַ-אָ, נישט דערהאַרען וועסט דו עס רשע אײַנער! — טראַכט איך מיר אין האַרצען, פֿערקרימענדיג זיך מיט אַ יר־אַת־שָׁמַיִם פֿיגיל. — הערע! — מאַכט דער אַשמדאָי, פֿערייטענדיג דעם קאַפּ און סמאָרעט מיט דער נאָז — וואָס דארט טהוט זיך, רודערט זיך אַביסיל, הערע!

און באלד טאַקיי דערהער איך הינטער מיר עפֿים אַ רעש, אַ גערידער, אַ פֿאַכען ווי מיט ווייזערס, פֿליגעל פֿון אַ ווינטמיהל און משונהדיגע קולות פֿון אײַבערגעשראַקענע אויף אַ קוויטש.

— מכשפהשעס עטליכע האָבען געקומען די ספּאַזמע, חלשהין דאָרט — זאָגט דער אַשמדאָי מיט אַ שטעכענדיג געלעכטערליך — אַ, אַ צײַט אַ צײַט, גאָר גיט די מכשפהשעס וואָס אַ-מאַל! אַ מכשפהשע אַ מאָל אַז זי האָט זיך גענומען פֿאַהרען רײטענדיג איז זי געפֿאַהרען, געאַרבייט אויף אַלע כלים, נישט מיר צו ווערען אויף אַ האָר, יענער אַפֿילו זאָל די פֿפֿרד ווערען. הײנטיגע מכשפהשעס אָבער, מישטעהנס-געזאַנט, גאָר עפֿים ווייט איך וואָס אַזױנס — איז בײַ ווי געווען, ספּאַזמעס. האָבען ליעב קאָוואַלירען זאָלען זײ מיטערען... אַ, אַ צײַט!

וואָס פֿאַר אַ מענשען אַזוינע מכשפהטעס, אַזוינע לַצִים, אַזוינע רוחות. הייא, ראַהיראַט!

אַ רוח, געקנייטשט געבויגען פֿאַר אַלטיקייט, דאָר ווי אַ שפענדיג אַ לייב פֿון אַ מיטהעמסונה קאָליר מיט אַ היבשען האַרץ און אַ דינע לאַנגע, פֿערדרעהטע נאָז ווי ביי איין עלפֿאַנט, קומט געשווינד צופֿליהען צום אַשמדאי, שטעלט זיך איהם אַקענען, פֿערוואַרפֿענדיג דעם לאַנגען אויסגעקראַכענעם ווידעל צווישען זיינע היהנערשע פֿיס אין אַנבויגענדיג דעם שמאָלען שטערען, אויף וועלכען עס סטאַרצען צוויי שטייפֿע צעפֿליך האָר ווי די הערנער ביי די בידע ווינקלען.

(פֿאַרמעצונג קומט)

צו די בילדער *.

I.

פראפעסאר צבי הירש גרעטץ.

הכל תלוי במזל, אַלעס האָט זיך ווין מזל, אפילו לענדער און שמעדרט-ליך. אין אַ קליין שטעטל זשערקא (פֿאָזען) איז געבוירען דער יודישער געלעהרטער ה' י. פֿירסט און דאָרט איז אויך געבוירען געוואָרען אין ראש-חדש כסלו תקע"ז (1816) צבי הירש בן הדין ר' יעקב גרעטץ. ווען ער איז אַלט געוואָרען פֿינף יאָהר, האָט מען איהם אַוועק-געגעבען צו אַ רבי'ן לערנען. דערנאָך האָט ער באַלד אָנגעהויבען לערנען אין דער דאָרטיגער שטעטלישער קינדער שולע, און ווייל ער האָט געהאַט גוטע פֿעהיגקייטען איז איהם יעדען טאָג געבליבען עט-ליכע שעה צייט צו לערנען מיט זיין רבי'ן לשון קודש און גמרא.

דער יונגער צבי הירש האָט לעב געהאַט אַ סך לעזען און אי-בערהויפט האָט אויף איהם אַ גרויסע ווירקונג געמאַכט דאָס ווערק „ניינצעהן בריעף" פֿון הרב שמשון רפאל הירש פֿון פֿראַנקפורט, וועלכער איז רב געוועזען אין דער שטאָרט אַלדענבורג. דער יונגער גרעטץ האָט געפֿונען זיין אַדרעס און זיך אָנגעהויבען מיט דעם רב איבערצושרייבען, אַ דאנק די בריעפֿליכע בעקאַנטשאַפֿט האָט ער אָנגעהויבען לערנען אין דער אַלדענבורגער גימנאַזיע אונטער דער השגחה פֿון הרב שמשון רפאל הירש. פֿון דאָרט איז ער געגאנגען קיין ברעס-לוי, וואו ער האָט בעזוכט די אוניווערסיטעט.

פֿאַר זיין ווערק „גאָסטציטומס און יודענשטום" האָט דער יונגער גרעטץ בעקומען דעם טיטעל דאקטאר.

אין דער צייט האָט ער אָנגעהויבען מאַטעריאל צו קלויבען צו זיין בעריהמטען ווערק „געשיכטע דער יודען", און כדי ער זאָל האָבען פֿון וואַנען זיך מפרנס צו ווין, איז ער געוואָרען רעדאַקטאָר פֿון אַ דייטשער צייטונג, אָבער באַלד האָט די צייטונג אויפֿגעהערט צו ערשיינען, און ד"ר גרעטץ איז געקומען קיין לאַנדענסבורג, וואו די דאָרטיגע שטאָרט בעלי בתים האָבען איהם פֿאַרגעלענט, ער זאָל עפֿענען אַ שולע. ער איז געוועזען משגיח אין דער שולע ביז צום יאָהר 1853.

(* די בילדער זענען צושקט געוואָרען מיט דער נומער 48—49, די ערקלערונג צו זיי איז צופֿעליג נישט געדרוקט געוואָרען אין דער פֿאַריגער נומער.

אין דעם יאָהר איז ער איבערגעפֿאַהרען צוריק קיין ברעסלוי, וואו ער איז געוואָרען לעהרער אין דער ראַבינער שולע וועלכע איז אין דעם יאָהר געגרינדעט געוואָרען.

1859 איז ער געוואָרען רעדאַקטאָר פֿון דעם זשורנאַל „מאָ-נאַטשריפט פֿיר די געשיכטע און וויסענשאַפֿט דעם יודענשטום" וואָס ר' זכריה פֿראַנקעל האָט מיט איין יאָהר פֿריער אָנגעהויבען אַרויסגעבען.

אין 1872 איז ד"ר גרעטץ געוואָרען פֿראַפֿעסאָר אין ברעסלויער אוניווערסיטעט.

אין 1873 איז ער געפֿאַהרען קיין ארץ ישראל זיך דאָרט וועלכט בעקענען מיט די ערטער, וואו דאָס יודישע פֿאָלק האָט גע-לעבט אַמאָל אין ערשט דערנאָך האָט ער אָנגעהויבען שרייבען די „גע-שיכטע דער יודען".

אין כ"ה חשוון תרמ"ח האָט מען געפֿיערט זיין 70 יאָרהיגען געבורטסטאג און דאָן האָט ער אַרויסגעגעבען „די פֿאָלקסהימליכע גע-שיכטע דער יודען".

אויסער „די יודישע געשיכטע" מיט וועלכער ער האָט זיך גע-מאַכט אַ גרויסען נאָמען אויף אייביג, האָט ער געשריבען פֿיעל אַנדערע וויכטיגע ווערק און אַרטיקלען ווענען יודישער געשיכטע אין פֿערשיע-דענע לענדער.

זיינע ווערק זענען איבערגעזעט אין פֿערשיעדענע שפראַכען, „די יודישע פֿאָלקס געשיכטע" איז אויך איבערגעזעט אין זשאַראַנג, מיט איהר זענען די לעזער פֿון „יוד" בעקאַנט.

II.

א זומער-אבענד אין די יודישע גאסען.

זומער, עס איז הייס, אַ גאַנצען לאַנגען טאָג ברענט די זון. אין דער ענגער יודישער גאס איז ניטאָ קיין שאטען פֿון אַ גרין בוימל. ניטאָ אין ערגיץ אַ גרין אַ בלעטל. עס איז האַטש דערשטיקט צו ווערען. נאר אַט האט זיך געזעצט די זון. די דערשטיקטע לופֿט ווערט אַביסל קיהלער, און דער עולם יונג איז אַלט, קראַנקע און געזונדטע, אפילו קינדער פֿון די וויגען שיטען זיך אַרויס אין די ענגע יודישע גאַסען שעפען לופֿט...

אין איין זייט זיצט אַ זידע אויף זיין שטוהל, אין דער צווייטער זייט אַ באַבע און האָבען נחת צו קוקען ווי די קליינע קינדערליך שפּילען זיך אַרום זיי. מיטעלע מענשען און יונגע לייט רעדען צווישען זיך. אַ יונג פֿרייליך אינטערעסירט קיין זאך נישט, וואָס קומט פֿאַראַן אין גאס, און זיצענדיג אויף דער באַנק איז זי פֿערשיעפֿט אין זעהר אַ אינטערעסאַנטעם ביכל.

וואָס עס געהערט צו די יודישע טיפֿען, זענען זיי אַלע גרויס-אַרטיג געראָטען דעם בעריהמטען קינסטלער פֿון דעם בילד, ה'ל קנאום.

נדבה.

פֿיר די קאָלאָניסטען אין א"י: צוזאַמענגעקליבען דורך ה' י. גאַל גוט אויף דער ערשטער ציוניסטישער פֿאַרלעזונג אין לונקניץ — 1,10 ר'.

Вниманію поставщиковъ съѣстныхъ припасовъ
для войскъ.

Попудная и повагонная продажа разныхъ мало-
соленныхъ и копченыхъ рыбъ, какъ-то: судакъ мало-
соленный и сухой, вобла, сопа, снитки, тарань, чиконь,
и проч. высылаютъ наложеннымъ платежомъ

А. Г. Сельцовскій Варшава, Купеческая 11.

ערעפנעט

מיט דעם גרעסטען קאמפארט און היינטיגשן אייגענעם

איין נייע זאלל פיר התונות און בעלער

אונטערן נאמען "NOWA HARMONIA"

אין ווארשא גרויבאווסקא Nr. 11 טעלעפאן Nr. 1443

אלס אמתיע פאבליקאציע אין דויער בראנזשע, נאך לאנגיאהרנען פרא-
טיק ביי דער פיהרונג פון איין זאלכער זאלל אויף דלונג שטיי. Nr. 12

טעלעפאן Nr. 1374 קענען מיר זיך דרייט דעם געהערמען פובליקום עמס-
פעלען אז די סעודות און בעלער וועלכע ווערען אין אונזערעם נייעם לא-
קאל געמאכט וועלען ענטשפערעכען דעם העכסטען וואונשען און דעם גוטסט דער

געעהרשען פובליקום. ווי ביז אהער זאג אויך פון נון ווייטער געמען וויר אן

בעשטעלונגען הייגע און פון דער פראווינץ. וויר עמפעלען זיך דער ריקויסט

דעם געהערשען פובליקום און פערבליבען אכטונגפאלל

BRACIA IGALSONN.

אנמערקונג. קיינע קאנדיטאריען בעזיצען וויר נישט, וויר געמען א

בעשטעלונגען נור אויף דעם ארט מינדליך, ברויטליך אדער פער טעלעפאן

"Nowa Harmonia" נומר 1443 אָרעד Nouveaute נומר 1374.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1902-ой ГОДЪ
на еженедѣльную газету

"Б У Д У Щ Н О С Т Ъ"

съ ежегоднымъ приложеніемъ НАУЧНО-ЛИТЕРАТУРНАГО
СБОРНИКА.

«БУДУЩНОСТЬ» независимый органъ русскихъ евреевъ, стремящей-
ся къ культурному возрожденію и подъему самосознанія еврейской массы.
Девизъ ея — НАРОДНОСТЬ И ПРОСВѢЩЕНІЕ.

Еженедѣльникъ «БУДУЩНОСТИ» выходитъ въ размѣрѣ 2 1/2 — 3 пе-
чатныхъ листовъ большаго формата и состоитъ изъ двухъ отдѣловъ —
СОВРЕМЕННОЙ ЛѢТОПИСИ, въ которую входятъ обзоръ текущихъ со-
бытій еврейской жизни въ Россіи и заграничій и статьи по бытовымъ
вопросамъ, и ЛИТЕРАТУРНО-НАУЧНАГО ОТДѢЛА, содержащаго статьи
по еврейской исторіи и литературѣ, беллетристическія произведенія, кри-
тическія статьи, журнальное обозрѣніе и фельетонъ.

Въ Ежегодномъ сборникѣ «БУДУЩНОСТИ», выходящемъ въ концѣ
года въ размѣрѣ не менѣе 22 печ. листовъ большаго формата (1-й томъ
содержитъ 408 страницъ), помѣщаются болѣе крупныя по размѣрамъ ста-
тьи научныя и литературныя.

Въ Научно-Литературныя сборники «Будущности»
т. I. (за 1900 годъ) и т. II-й (оканчивающійся печата-
ніемъ), вошли статьи проф. Д. А. Хвольсона, д-ра
Л. С. Каценельсона, Н. А. Пересферковича, И. Ю.
Маркона, С. М. Станиславскаго, Ю. И. Гессена,
барона Н. фонъ-деръ Ховена, М. И. Мыша и др.
разказы Бенъ-Ами, С. О. Ярошевскаго, М. Д. Рыв-
кина, Менделе Мохеръ-Сфоримъ, Р. Брайтмана,
Н. О. Пружанскаго, романъ Макса Вюла и др., —
стихотворенія С. Г. Фруга, Х. Б. Зингера и др., —
критическія статьи О. Грузенберга, Я. Б. Каце-
нельсона, С. М. Ливиница и др.

Цѣна Сборника въ отдѣльной продажѣ — 2 руб. за каждый
томъ, за оба тома вместе 3 р. 50 к. (съ пересылкою)

Подписная: цѣна на годъ (съ приложеніемъ ежегоднаго
Сборника) 7 р., на 1/2 года — 4 руб., на 3 мѣсяца 2 руб. — Вжегодное
приложеніе предназначается только для годовыхъ подписчиковъ. Допус-
кается разсрочка: при подпискѣ 3 руб., къ 1 Марта 2 р., къ 1 Июня 2 р.

Новые подписчики получаютъ газету со дня подписки бесплатно.

Новые годовые подписчики могутъ получить оба тома Сборника 1-й
томъ немедленно, а томъ 2-й по выходѣ его въ свѣтъ бесплатно, при-
ложивъ на почтовые и конторскіе расходы по 50 к. на каждый томъ.
Адресъ редакціи и главной конторы: С.-Петербургъ, Пушкинская 7.

Редакторъ-Издатель Д-ръ С. О. Грузенбергъ.

Можно также выписать черезъ Т-во «Аxiacaf».

ברעפהאסטען דער אדמיניסטראציען.

ה' יעב"ץ פ—ו: אויף אייער פראגע וועגען דעם מאנוסקריפט ענטפערן

מיר "ניין!" —

ה' ב. א—ס סמעלא: 1) ווין אדרעסע איז: נאלעוויקי נ' 35. 2) דער

פרייז פון דער "קבוצה" איז 7 ר"ב געטאט, אויפער פארטא.

אבאגענט נ' 3879: אלע 4 בענדער זענען נאך נישט פערטיג; 2 קא-

נען מיר אייך שוין ארויסשיקען.

אבאגענטען נ' 4617 — קראס: די אנגעפראגטע אדרעסע איז:

Berlin, Linienstr., 110

ה' חיים א—סקי דאאווי: צוואמען מיט די פריהערדיגע 2 ר' איז 5 ר'

אויפ'ן "יוד" און 25 ק' אויף רעכנונג פון דעקיל; אויף דעם רעשט מאכען מיר

א גאנצאהמע. קיין בעזונדערע אויפשריפטען קענען מיר נישט מאכען.

גאזבעלייכטונג!

איין ניי-ערפונדענע לאמפע, ברענט אהנע גלאז העל

אונד אנגענעהם, פערברויכט אין 12 שעה נור 1 קאפ. גע-

וועהנליכען נאפט (נאזע) פרייז 1.50 ר. מיט א מילך-קליאש

און רעשאטקע דינט אויך פיר איין גרינגע קיכע און נאכט

לאמפא פרייז 2 ר. פערעסילקע אויף מיינע רעכענונג. ווירד

געשיקט דורך פאסט פער גאנצאהמע.

אדרעס: М. Левинъ, Варшава, Лепно 102a.

ראזירען אהנע מעסער

מיין שער-פורער איז דאס בעסטע פיר האר און בארט, אין איין פאר
מינוטען קאן יעדער מענטש זיך וועלכסט ראזירען אהנע מעסער, בלויז עטוואס
פירער מיט וואסער צו מישען און די האר דאמיט צו שמייען. די האר פער-
שווינדען און דער געזיכט ווירד זיכער און ווייס. מיין פורער איזט פון ארצטע
עמפעלען. און איז מותר מן התורה אפילו לכחלה (נודע ביהודה תניינא)
חלק וי"ד; (הפארת ישראל" מס' מכות; פתחי תשובה סי' קפ"א). איין שאכטיל
פראנקא קאסטעט 1.20 פל. 1 רובל. 2 מארק. 2 שלינג. 2.50 פראנק. 4
שאכטעלן 3 רובל. 25 שאכטעלן 10 רובל. געלד מוז מען פאראויס איינזענדען.
פער גאנצאהמע ווירד נישט געשיקט. פראגען ווערען נור אויף דאפעלט פאסט-
קארטען בעזונדערע.

J. B. Sakolsky, Place de l'Aurore 30. Antwerpen (Belgien).

פרייזליכע געמאדערן
Nr 10913

עס איז יעדען נייטיג צו קויפען

ביי דעם ערפינדער אליין, די לעצטע ניי-ערפונ-
דענע מאסיווע נאפט-גאזאזען קיין אהן א קניז-
"עקאנאמא" מיט א פליטע, "בעקוועמליכקייט",
ברענט מיט א טרוקענעם גאז, קאכט געשווינד,
נישט נישט ארום קיין שום גערוך און רייד, און
פערניצט אין איין שטונדע פאר 1/2 ק נאפט.
מען קען אויך רעגולירען דאס ווערען ווי מען
וויל. איך שק ארויס פער גאנצאהמע, דער פרייז
מיט אלע געשיר מיט פארטא: 1 שטיק—8,10 ר./,
2 שטיק נור 5,60 ר.; מיט 2 רעזערוואוירען
אויף וועלכען מען קען מאכען גלייכצייטיג 2
כלים—1 שטיק—5,25 ר., אין די ווייטע ערטער
ווערט צוגעלייגט פאר'ן געוויכט.

דער ערפינדער: I. Французъ, Варшава, Королевская 49j.

Оптическое-Хирургическій и Элек- трическій складъ

И. ИИКЪ Налевки 35, въ Варшавѣ.

עמפעלעט צופאבריק פרייען ברוכבענדער עלעקטרא-גאדואאנישע וועלכע
היילען גרינדליך נאך קורצעם געברויך, לייכבענדער, בייכבענדער
פיר פרויען, עלאמטישע זאקען פיר געשוואלענע פיס, ברלען מיט
ווענעציאנישע גלעזער וועלכע די אייגענשאפט בעזיצען צו שטערקען
די אויגען, אויך פערשיידענע בירוויגע און אפטישע געגענשטענדע
פיר קראנקע, ברוכבענדער ווערען צוגעפאסט דורך אייגען ספעציאליסטען.
עס ווערט אנגענומען עלעקטרישע גלאק ארבייט נייע און פאציגעס.

ישראל פיק נאלעווקע 35 ווארשוי.

גאנץ אומזאנסט דער יוד און הדור

אויף א גאנץ יאהר

בעקומט ווער עס וועט אויפלעזען די 4 אויפ-
גאבען אין

עפפעלבערגס

אילדוסטרישע קאלענדאר

(ווע דארט זייטע 138—140).

עפעלבערגס אילדוסטרישע קאלענדאר

ענטהאלט אויסער אללע נייטיגע אינפאר-
מאציעס און אדרעססען אויך פיעל ליטע-
רארישע און וויסענשאפטליכע ארטיקלען.
אילדוסטרישע אין בילדער, צייכנונגען,
הומאריסטישע בילדער און קאריקאטורען.
מיט 3 ביילאגען: 1) וואנד קאלענדאר,
2) בלאקען-קאלענדאר, 3) פלא: פון ווארשוי-
און פערנעהמט צירקא 25 דרוק בויגען,
לייכט נעבונדען.

פרייז מיט פארטא 75 קאפ.

רעדאקציאנס אדרעס:

Г. Эппельбергъ,
Варшава, Желѣзная 85.

מוכרי ספרים קענען זיך ווענדען אין בוכהאנדלונג:

Я. Лидский,
Варшава, Належки 38.

ניי ערשטע יודישע קאנדיטאריי פון
געברידער קאמליצקי.

ווארשא. נאוואליסקי 8.
(האטעל ראססיה)

נעהמט אויף בעשטעלונגען אויף צוקער-
נעכעס, קאנפיקטען, מאראזענאטע
טארטען, צעקאלארען, קרעמען א. ו. וו.
אויף האכצייטען און בעלער היער און
אויך ארויסצושקיען אויף דער פראוויזי-
צו מעסיגע פרייען.

אהוב את המלאכה
אלע סארטען שפיגעל - מא-
כען גרינדליך לערנט אויס
דורך בריעפע

דער 25 יעהריגער פראקטיקאנט אין
די שפיגעלמאכריקאציען

Юдка Вейнблятъ
Варшава, Слизская 22.

מען קאן דורך מיר קויפען אלע
בעסארבישע פראדוקטען, היינט:
קוקורו, וויין, גערשטען, קארן,
רעפאג, וויין-ניס וכדומה.
מיין אדרעס: Г. Бѣльцы.
(Бесс.) Л. Розенталю.

אומזיסט פראספעקט פון העמישע ווע-
שערי און בעטפערען רייניגונג
М. Саломонъ Бѣлостокъ Никол ул.

Ново открыты е
„Московские Номера“, ком-
фортабельно устроенные
съ образцовой прислугой.
При номерахъ домашній
ресторанъ. Цѣны отъ 50
к. до 3 руб. за номеръ.
Х. Мосевичкій, Варшава
ул. Новолипки 10, противъ
2-ой Гимназій.

עס ווערען געפארדערט אגענטען:

אויף ווער גוטע
בערינגונג, ניי גע-
עפענטע פאכריק
פון קויטשוק אין
מעטאל-סטעמפ-
לען שיקט ארויס
א רייך-אילוסטרי-
טען קאטאלאג (ביי
120 זייטען מיט
נייעסטע רייזיגעס
און נייטען פון
אויסלאנד) נאר
פאר דריי זיע-
בענקאפיקענע
מארקען.

אדרעס:

Въ контору фабр. и техн. и ко-
жанныхъ изд. Ш. Е. Фридманъ,
Варшава, Купеческая 6.

יבאו לאור

„שני שירים עזבים“

למקהלת אנשים בלויית הפסנתר.
מאת לעאן פערעלמוטער.

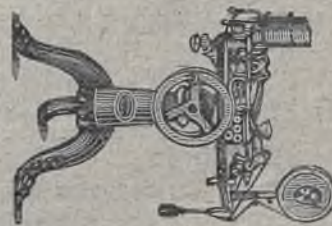
א) גם ציונה, שאול משערנובסקי.
ב) שיר ערש, נ רווענבלום.

סחור העקו. המשים קא פ. לאגורו
ציונות ולמו"ס הנחה. המכירה אצל
המחבר (האדרעסאט כשמו). ובווארשא
אצל „אחיאסף“, „תושיה“ ובכית
מערבת „הצפירה“.

לבעלי בריתי לזכרון

תמיד !!!

אדריסתי היא רק בת ג' מליכ:
Я. Нейдичъ Варшава.

די בעוואוסטע פאכריק פון גילזען מא-
שיגען, X. Рипенбергъ, Варшава.
אויט פון 1-טען אקטאבער איבערגע-
טראגען געווארען אויף 20 Новолипы

ВАРШАВА.

לאגער פון פערשידענע וויר, אויס-
לענדישע און רוסישע פל, טוססא,
פילאדעלע, שער, שוטאש, זיעט, בי-
סער, גלאספעל, קאראלען, גארן אד"ג,
צוראטען פיר שמוקלער, העפטער,
שטיקערי דאמענהאנדארבייט, האנד-
שוהמאכער. בילינסטע פרייען.

С. М. Кизельштейнъ,
Францишканская 36.

דאנטיסט

בערלין - קרופיצקי, ווארשא

נאלעווקי נוי 7

ספעציאליטעט-קינסטליכע צאהנע קארא-
נען און בריקען ארכייט (אָהנע גומען).
!! רעפערירט אין 2 שטונדען !!

!! מעבלירטע צימער !!

מוסטערדאמט וויכער און בעקוועס אייג-
נעארדענט, אים פרייע פון 50, 60,
75, 90, 1.25, 1.50 ביי 2 ר"כ א
מאג. באדע-ציממער (וואנעס), גא-
בעלייכטונג. העלעל בעהאנדלונג און
פונקטליכע בעדיענונג. מיטשאנע פרייע
און שמוקלעכע פון 35 קאפ. אין
סאמווארען 10 קאפ.

ה. דווארעצקי, סט. יערסקא נוי 34.

Меблпрованпныя комнаты
Х. М. Дворецкаго, Варшава
Св. Георгия 34.

А. וואלף, דענטיסט.

(DENTISTE)

ווארשא, קארמעליצקא נוי 27